

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN
CENTRUM FÖR EUROPASTUDIER (CES)

FÖRSVARSMAKTSANSTÄLLDAS SYN PÅ ETT EVENTUELLT GEMENSAMT FÖRSVAR I EU

- En kvalitativ intervjustudie med försvarsmaktsanställda

Vendela Lundström

Kandidatuppsats: 15 hp
Program: Europaprogrammet
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT/2019
Handledare: Adrian Hyde-Price

Abstract

The aim of the bachelor thesis is to bring forward employees of the Swedish Armed forces opinions and thoughts of possible military defence cooperation in the EU. Previous research has investigated the EU's Common Security and Defence Policy (CSDP) and how it has affected the Union. It has created both advantages for the Union but also caused tension, i.e., the tension between having the benefits of defence cooperation in the EU and the risk of having less national sovereignty. My material has been produced through various, in depth, interviews. The interview-subjects have different backgrounds and different experiences of working in a number of defence cooperation both in and outside Europe and with other cooperation such as UN and NATO. The result shows that despite the different military ranks and levels of experience of the interview-subjects, the answers are similar. In general the interview-subjects are of the opinion that the priority is to continue with the ongoing cooperation of which Sweden already is involved in and to facilitate and make feasible more cooperation within the EU.

Kandidatuppsats:	15 hp
Program:	Europaprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT/2019
Handledare:	Adrian Hyde-Price
Nyckelord:	Försvarsmakten, gemensamt försvar i EU, internationellt samarbete, försvarssamarbete, postmodernt försvar, CSDP
Antal ord:	11115

Innehållsförteckning

1.	Inledning och bakgrund.....	1
1.2	Syfte och problemformulering	3
1.3	Begreppsförklaringar.....	4
1.4	Avgränsningar.....	5
1.5	Frågeställningar.....	5
2.	Teori och tidigare forskning	6
2.1	CSDP- Common Security and Defence Policy.....	7
2.2	Begränsningar för ett EU-försvaret.....	8
2.3	Postmodernt försvar	9
2.4	Summering.....	10
3.	Metod och material	13
3.1	Val av metod.....	13
3.2	De intervjuade.....	15
3.3	Validitet och reliabilitet.....	16
3.4	Forskningsetiska riktlinjer	17
3.5	Analysschema	18
4.	Resultat.....	20
4.1	För och nackdelar med ett gemensamt försvarssamarbete i EU	21
4.2	Sveriges påverkan i ett eventuellt gemensamt försvar i EU	24
4.3	Hur internationella försvarssamarbeten kan utvecklas	25
4.4	Hur ställer sig Försvarsmaktsanställda till hur ett eventuellt gemensamt försvar i EU kan utvecklas?	27
5.	Analys	29
6.	Slutsats	32
	Referenslista	34
	Bilagor.....	38

1. Inledning och bakgrund

Den här uppsatsen behandlar frågan om hur anställda i det svenska försvaret ställer sig till utvecklandet av ett eventuellt gemensamt försvar i EU. Det är en aktuell fråga inom EU:s försvarspolitik och medlemsländer. Framtidsplanen som EU har angående ett eventuellt gemensamt försvar är en lång process med fler beroende faktorer. Förslaget innebär att likställa medlemsländers försvars- och säkerhetspolitik för att förverkliga idén. Min hypotes är att det kan göra stora förändringar för det svenska försvarets struktur och de anställdas arbetsförhållanden. Förändringar kan ske genom nya lagar som påverkar strukturen och gemensamt arbete att förhålla sig till. Uppsatsen grundas på intervjuer med anställda, på olika nivåer i det svenska försvaret, och deras syn och kommentarer på ett eventuellt gemensamt EU-försvar. Varför anställda i försvaret är den utvalda gruppen är på grund av att de har erfarenhet av att arbeta med militärt försvar samt flera av de intervjuade har deltagit i större internationella samarbeten. Det är den egna upplevda erfarenheten som gör de anställda unika och deras svar intressanta för att besvara min frågeställning.

År 2009 beslutade EU om ett nytt fördrag, Lissabonfördraget. Alla medlemsländer i unionen kommer att skydda och stärka varandra vid naturkatastrof, terroristattack eller annat hot. Det är ett viktigt fördrag för unionens utveckling som utgör ett steg för att bevara freden i Europa och bidrar till att stärka gemenskapen mellan medlemsländerna, fördraget kallas solidaritetsklausulen (Gröning, 2015). Sverige uttalade sig mycket villiga att ställa upp för de andra länderna vid behov och gjorde ett positivt ställningstagande till fördraget. Vid hot mot något av medlemsländerna i EU kommer Sverige att agera och arbeta aktivt för att hjälpa till (Gröning, 2015). Regeringen år 2015 hade som mål att total förändra försvaret samt att på sikt att fördjupa de internationella arbetena i EU och med de nordiska grannarna men att i första hand stärka det svenska nationella försvaret. Idag arbetar Norden intensivt med försvarssamarbete. Sveriges relation med Finland har också stor betydelse för sammanhållningen både i Norden och i EU. Regeringen vill se ett starkt svenskt försvar som mynnar ut till att bli välarbetade samarbeten med Norden och EU (Regeringen, 2018). Sveriges engagemang i säkerhets- och försvarspolitiska frågor har avgjort att Sverige har fått stort inflytande i frågan på EU nivå. Även om skyddet, solidaritetsklausulen, gentemot varandra i EU inte är bindande och varje land ställer upp i bästa mån för varandra, så är det ytterst

osannolikt att Sverige inte skulle agera vid behov. Andra medlemsländer skulle inte agera passivt vid en situation där Sverige skulle behöva undsättning av ett annat land. Ett ömsesidigt stöd från EU-medlemmarna mot varandra skapar trygghet och gemenskap (Pierre, Aggestam & Hyde-Price, 2015).

Ett lands geografiska position kan vara tillräcklig för att dess befolkning skall uppleva att de lever under ett mer eller mindre påtagligt hot. Estland, Lettland och Litauen är länder som ligger mellan Ryssland och Norden och har därför en utsatt position med möjliga påtryckningar från Ryssland. Östersjön har historiskt varit ett utsatt territorium och är under bevakning och skydd. Hirdman (2015) menar att man självklart inte kan förutse framtida händelser men genom att lära sig av historien har Ryssland varit ett hot mot Europa. Nära i tid är bland annat händelserna på Krim-halvön i Ukraina där Ryssland annekterat territorium. Peter Hultqvist är Sveriges försvarsminister och har suttit sedan 2014. Han representerar Socialdemokraterna och är den ansvariga för Försvarsdepartementet. Hultqvist menar därför på att det är viktigt att Europa har en gemensam ställning i fält och att vi jobbar tillsammans. Även om Hultqvist inte uttalar sig om ett gemensamt försvar trycker han på vikten av att föra samtal med diverse länder i Europa och att samarbete är viktigt (Björnsson & Zetterberg, 2015).

Försvarsdepartementet ansvarar för säkerheten i Sverige och styr upplägget av nya insatser som Sverige utför internationellt. Försvarsdepartementet är den myndighet i Sverige som arbetar för den det svenska försvaret militärt (Regeringen, 2018). En av våra tidigare statssekreterare i Försvarsdepartementet, Sven Hirdman, poängterar hur det europeiska samarbetet i EU är ett faktum och att vi är skyldiga att bidra med den hjälp vi kan till varandra. Vi har ännu inget officiellt gemensamt försvar i unionen men står varandra till tjänst om något eller några av våra medlemsländer skulle hamna i kris eller under hot. Det fastslogs under EU:s fördrag om politiska solidaritetsklausul. Hirdman likaså som vår nuvarande försvarsminister Hultqvist argumenterar för att Sverige håller sig utanför ett Nato-samarbete men fortsätter med det europeiska samarbetet (Hirdman, 2015). Genom att stärka det nationella försvaret och de samarbeten vi påbörjat, det nordiska samarbetet och vår nära relation till Finland samt arbetet inom EU kommer enligt Hirdman att bevara tryggheten och bidra till att freden bevaras i Europa (Hirdman, 2015).

EU strävar efter rättvisa och trygghet i medlemsländerna och arbetar för att skydda alla länder lika. Gemensam säkerhetspolitik och lika förutsättningar vid eventuella kriser eller hot är viktigt för EU. Till att börja med fokuserar EU på att möjliggöra att alla medlemsländer ska effektivare kunna försvara sig samt få tillgång till modern utrustning. Följden av detta ska bli att i framtiden kunna skapa ett gemensamt försvar militärt (Lundin, 2015). Som tidigare nämnts tog EU ett steg i att forma en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik år 2009 genom Lissabonfördraget. Fördraget förändrade EU:s grundlag och syftet var att föra unionen i en och samma riktning för att längre fram kunna forma ett gemensamt försvar. Idén om det gemensamma försvaret bygger på EU:s grundtanke av att länders trygghet och säkerhet påverkar varandra. Medlemsländerna i EU är starkt sammanlänkade med varandra vilket avgör att stärka ett lands säkerhet är att stärka unionens säkerhet (Säkerhetspolitik, 2015). För att det gemensamma försvaret ska bli möjligt är det flera aspekter som behöver åtgärdas. Dels att varje medlemsland ska skriva på att ingå i ett gemensamt försvar dels att EU:s försvars och säkerhetspolitik ska finna samstämmighet i de olika medlemsländerna. Viktigt att poängtera i processen att bli ett gemensamt försvar är att varje medlemsland behöver genomföra folkomröstning/val för att bestämma sig för om de vill skriva på eller ej (Säkerhetspolitik, 2016).

1.2 Syfte och problemformulering

Syftet med uppsatsen är att framställa anställdas i det svenska försvarets tankar och åsikter kring utvecklandet av ett eventuellt gemensamt försvar i EU. Intervjufrågornas utgångspunkt är då att se hur anställda förhåller sig till ett eventuellt gemensamt försvar i EU, internationellt samarbete samt för- och nackdelar de tror sig tillföra svenskt försvar.

Arbetet går ut på att ta fram samlad information om vad de anställda uttrycker sig om i frågan. Det finns mycket information om EU:s säkerhet och försvarspolitik och hur förberedelser för unionens framtida arbete ser ut. Likadant finns utförlig information om olika medlemsländers försvarspolitik och Sverige är inte ett undantag. Information om det svenska försvaret är enkelt att få tag i via exempelvis webbsidor, böcker och artiklar. Dessvärre syns det betydligt mindre om de anställdas inställning till frågorna. Jag tycker det är intressant att samtala med och följa diskussioner bland de personer som aktivt arbetar i försvaret. Varför det är intressant är på grund av deras erfarenhet och kunskap. De ser och förstår fenomen från en annan vinkel än

andra som står utanför kunskapen, myndigheten och politiken. Försvarsmakten får riktlinjer för sitt arbete av Riksdagen och rådande politik påverkar hur försvaret struktureras upp. Uppdraget är att följa upp de direktiv som blir givna och agera på bästa sätt för att vara fredsbevarare.

1.3 Begreppsförklaringar

I uppsatsen används begreppet *försvar* och med det definieras endast militärt försvar om inget annat nämns. *Försvarsmakten* är den myndighet i Sverige som ansvarar för Sveriges säkerhet och skyddsnät. Där Försvarsmakten omnämns syftar det till myndigheten som egen enhet och vad deras intresse är i frågan. Uttrycket ”*det svenska försvaret*” i text är en synonym till Försvarsmakten. Det är fortfarande endast militärt försvar i Sverige som skrivs om och därför har det samma betydelse som när jag nämner Försvarsmakten i min mening. *Försvarsmaktens struktur* här syftar jag till det svenska försvarets uppbyggnad och format. Så som hur Sverige arbetar utifrån sina riktlinjer, arbetsförhållanden och arbetsplan. Med *eventuellt gemensamt försvar* menas det slutgiltiga mål som EU arbetar mot. Definitionen är nödvändig för att EU har redan ett påbörjat arbete för gemensamt försvar. Det finns mindre militära samarbeten samt internationella arbeten där EU:s medlemsländer går ihop och arbetar i grupp. *CSDP* förkortning för EU:s politikområde så kallat *Common Security and Defence Policy*. Ett eventuellt gemensamt försvar utvecklas inom detta område och EU:s delmål framgår av policyn. *Postmodernt försvar* är ett nytt modernt sätt att strukturera upp försvaret. Inkludering av samtliga människor som arbetskraft och multinationella samarbeten är den nya målbilden. Syftet med teorin är att lämna tidigare traditionella värderingar för att skapa förändring och en utveckling som går i hand med samhällsutvecklingen.

1.4 Avgränsningar

Arbetet förhåller sig endast till det svenska försvarets anställda för att avgränsa arbetets storlek men också för att möjliggöra uppgiften under den utsatta tiden. Den andra anledningen till att det svenska försvaret är valt är för det stora inflytandet Sverige har i EU när det kommer till försvars- och säkerhetspolitiken. De anställda i Sverige jobbar i stor utsträckning internationellt och är vana vid andra internationella samarbeten sedan tidigare vilket gör att deras meriter är aktuella i arbetets syfte.

1.5 Frågeställningar

Hur ställer sig Försvarsmaktsanställda till hur ett eventuellt gemensamt försvar i EU kan utvecklas?

Vilka för och nackdelar anser Försvarsmaktsanställda att det finns med ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Vilka strukturella förändringar i försvarets uppbyggnad kommer att utvecklas med internationellt försvarssamarbete tror försvarsmaktsanställda?

Frågorna är ställda för att omfatta så mycket som möjligt gällande ämnet och ge möjlighet för att få så bred information som möjligt. Mitt syfte med uppsatsen är att undersöka försvarsmakts anställdas syn på ett eventuellt gemensamt försvar i EU och därför inleds första frågan med just detta, se hur de tror att ett eventuellt gemensamt försvar kan utvecklas. Utifrån den här frågeställningen ställer jag följdfrågor under intervjun för att sedan kunna få svar på frågan. Jag försöker sedan förutse skillnaderna i svaren och ställer frågan öppet till de deltagande för att kunna vidareutveckla frågorna kring ämnet utefter intervjun. De intervjuades olika erfarenhet, bakgrund och persona är intressant i detta syfte. Sist men inte minst, vad jag tror kan förändra en persons åsikt i frågan kan påverkas av vilka förändringar som kan ske i samband med ett utvecklande av initiativet. Därför finner jag det viktigt att ta upp vilka strukturella förändringar som kan ske i samband med initiativet. Både för att det kan påverka det svenska försvaret men också de nuvarande intressena och framtidsplaner försvaret eventuellt har.

2. Teori och tidigare forskning

Under 1900-talet fokuserade Europa på att skapa trygghet och ordning efter en längre period av krig, under 2000-talet är EU:s fokus i stället att bevara freden. Att arbeta tillsammans och skapa gemensamma regler att förhålla sig till har varit givande för Europa i den mån att konflikter har minskat. Ett militärt försvar som ska täcka hela unionen är ett förslag från EU men inställningen till detta ser väldigt olika ut beroende på land och person. De som ställer sig skeptiska till ställningstagandet ställer sig frågan bland annat om hur mycket makt EU kommer att ha över det nationella försvaret, i vilken utsträckning internationellt arbete kommer att ske och hur effektivt samarbetet kommer att bli (Bickerton et al., 2011). Sveriges officiella bild från regeringen är positiv till samarbete och internationella samarbeten. Dock är Sverige mån om sitt försvar och pågående samarbeten, vilket kan avgöra att ett för intensivt gemensamt försvar i EU kan bli mindre intressant för Sveriges del beroende på hur det utformar sig. Svar på det kommer vi förmodligen få längre fram när EU:s bild av fenomenet är tydligare och mer färdig arbetat (Hirdman, 2015).

Tidigare forskning om uttalanden från försvarsmaktsanställda om ett eventuellt gemensamt försvar i EU har inte hittats i det syfte jag söker. Det finns forskning och artiklar om gemensamt EU-försvar generellt. Resultaten från dessa undersökningar grundas på uttalanden och kommentarer från EU-länders regeringar, politiska partier, EU-ländernas invånare och individuella försvarsmakter. Det synes inte finnas någon forskning om vad just anställda vid det svenska försvaret säger i frågan. Den tidigare forskningen kommer därför utgå från olika skribenters forskning om EU:s Common Security and Defence Policy för att se hur skribenterna förhåller sig till ett eventuellt gemensamt försvar, utvecklandet av försvarssamarbeten i EU och vad utmaningarna är. Det ger en bild av hur läget ser ut under det senaste decenniet och hur andra forskare/personer ställer sig till frågan. I den tidigare forskningen som presenteras nedan är det återkommande att ett EU-försvar är begränsat. Begränsningar i den mån att det är länder med olika kultur, historiska bakgrund och olika intresse för försvar som ska enas under ett tak. Teorin om ett postmodernt försvar är relevant i det syfte att det förklarar hur ett modernt försvar ser ut och vilka nya riktlinjer man bör förhålla sig till i ett modernt strukturerat försvar (Moskos et al., 2000).

2.1 CSDP- Common Security and Defence Policy

EU ska stå tillsammans vid en händelse av hot eller någon form av kris enligt solidaritetsklausulen. En av drivkrafterna till den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken grundar sig i att EU blir starkare tillsammans och kan arbeta internationellt utanför EU:s gränser som en gemensam aktör (Säkerhetspolitik, 2015). Som tidigare nämnts måste försvarspolitiken jämnas ut i unionen innan samarbetet blir genomförbart, dock ser EU tendenser redan nu att trots olikheter kan samarbetet fungera bra. Övervägningar från EU finns att ett gemensamt försvar kommer att bli möjligt trots många medlemsländers olikheter i nationell politik. Det gäller att hitta en medelväg och väga ut hur pass mycket och i vilken utsträckning EU ska styra och samarbeta. En fördel för de länder som förhåller sig skeptiska till samarbetet ska fortfarande kunna prioritera sitt eget försvar samtidigt som landet ska kunna ställa upp i gemensamma initiativ och eventuella övningar (Menon, 2016).

Common Security and Defence Policy, EU:s initiativ för att närma medlemsländernas säkerhet och försvarspolitik. Initiativet är ett steg i att skapa en fredlig och samarbetsvillig kontinent. Framöver är EU:s mål att de ska kunna skapa ett gemensamt försvar och vägen dit finns strukturerade delmål som förändrar strukturen succesivt. Större försvarssamarbeten mellan länderna med utbyte av kunskap och tjänster ska närma unionens medlemmar varandra och så småningom skapa ett gemensamt försvar (Hyde-Price, 2018). Det är en pågående process och vägen dit är ännu lång. Förslaget har god potential och EU skapar de rätta förutsättningarna för att arbeta mot målet men många ställer sig kritiska till förfarandet i praktiken. Det är en enorm omställning av de nationella försvaren och många faktorer som behöver stämma överens för att det ska bli möjligt. Det arbete som krävs för att få ett gemensamt försvar att fungera i EU blir irrelevant för många länder att ställa sig positiva till när det finns andra alternativ med effektivare och mer gynnsamt samarbete att välja. Det kan vara alternativ som fördjupande samarbeten med FN, samarbeta med NATO osv. Dock är det värt att nämna, bara för att ett gemensamt försvar i EU inte är av intresse för ett flertal länder är de nödvändigtvis inte emot att samarbeta och ingå i gemensamma aktiviteter (Bache et al., 2011).

CSDP har bland annat avgjort att beslut och samarbeten mellan länder i unionen har underlättats. Överenskommelsen har också påverkat att snabbare beslut och akuthjälp vid behov i ett annat land har blivit effektivare. Utsätts ett land för terrorism, naturkatastrof eller någon form av hot kan medlemsländerna snabbt befinna sig på plats och ställa upp i bästa mån de kan (Hyde-Price, 2018). En fördel med ett gemensamt försvar i EU är därför den sammanhållning och styrka ett fungerande multinationellt samarbete avgör. EU som aktör internationellt, utanför EU:s gränser, har till viss del visat på ett fungerande samarbete där EU arbetat som fredsbevarare i utsatta områden, exempelvis i syfte att skydda befolkningen i Kosovo under 90-talet (Schmidt & Koutrakos, 2013). Ytterligare fördel med ett ökat samarbete inom CSDP är att det främjar integrationen. Integration gynnas av större multinationella samarbeten där länders utbyte av kunskap och tjänster är i rullning. Inte minst den ekonomiska integrationen skulle utvecklas i samband med ökad CSDP (Bickerton, 2011).

2.2 Begränsningar för ett EU-försvar

De riktlinjer EU har för tillfället för ett eventuellt gemensamt försvar upplevs otydliga och svårtolkade. Detta avgör att medlemsländernas försvar inte vet hur de skulle arbeta och vad de ska förvänta sig med ett internationellt samarbete av dess slag. Utan en färdigarbetad framtidsplan försämrar det förutsättningarna för utvecklandet av det gemensamma försvaret samt tillit till initiativet från medlemsländerna (Schmidt & Koutrakos, 2013). Detta begränsar för EU och kan göra att andra internationella samarbeten blir mer intressanta, exempelvis Nato eller egna nationella intressen (Bache et al., 2011). Ytterligare begränsning med EU:s eventuella gemensamma försvar är hur det kommer att ställas mot exempelvis NATO eller FN:s insatser. NATO och FN arbetar redan internationellt och i multinationella förhållanden. Bache et al. (2011) menar på att EU har i tidigare skeden presterat både färre insatser och instabila än exempelvis FN och NATO, länder har i Europa jobbat närmare med bland annat USA i kris. EU-länder har intresse av att samarbeta med USA där avtal och utbyte av material samt kunskap sker. Den typen av relation som utvecklas i Europa närmar sig på så vis ett NATO samarbete mer än vad det visar på intresse för ett EU-samarbete. Ett eventuellt gemensamt försvar kan därför komma att stöta på tvister mellan medlemsländerna och deras vilja att samarbeta med exempelvis USA (Bache et al., 2011). Ett annat argument för varför ett eventuellt gemensamt

försvar inte kommer att vara hållbart handlar om den finansiella aspekten. Ett gemensamt försvar i EU kommer bli dyrare för medlemmarna än om de skulle exempelvis samarbeta med NATO eller FN. I en NATO-insats använder du egen utrustning och material vilket har avgjort att du inte behöver öka din produktion vid en insats. Detta gör att länder kan förhålla sig till sin budget enklare medan EU planerar för större utbyten av material och gemensam utrustning vilket kommer vara slitsamt för länder att nå upp till. Brylonek (2014) anser att det kan komma bli problem för EU med för nära arbete militärt. Med många inblandade med olika bakgrund, kultur och ekonomi kan beslutsfattande om hur insatsen ska ske påverka att det blir konflikter mellan länder. Risken som finns är då att det blir två problem istället för ursprungsproblemet skulle lösas (Brylonek, 2014).

2.3 Postmodernt försvar

Ett postmodernt försvar handlar om att framställa och förklara en ny form av militärt försvar (Moskos et al., 2000). Föreställningen stämmer bra överens med hur både EU och Sverige uttrycker sig om försvar idag. Försvarsmakten strävar mot ett jämlikare och mer jämställt arbete och samhälle. På hemsidan finner man enkelt flikar om att alla är välkomna och arbeta på myndigheten och att alla kan vara med. Försvarsmakten skriver att de försvarar Sverige och dess demokrati, och därav alla människor och värde. Försvarsmakten arbetar aktivt för att motverka trakasserier och diskriminering, de har färdigarbetade rutiner som följs upp vid behov. Ett starkt försvar avspeglar olika människor då olika människors kompetenser är viktigt för att skapa ett så optimalt försvar som möjligt (Försvarsmakten, 2019).

Det postmoderna försvaret handlar om att det militära försvaret har genomgått stora förändringar det senaste århundrandet. Förändringar i uppbyggnaden av försvaret, förnyade arbetsuppgifter och fler sätt att arbeta på. Förändringar har skett i hela Europa på olika nivåer olika snabbt. Tidigare byggdes arméer upp utifrån varje nation i försvar mot varandra men förändringarna har lett till nya sätt att strukturera upp försvaren. Planering av internationella samarbeten mellan länder och unioner är mycket aktuellt. Det militära försvarets nya riktning är inkluderande, breddade arbetsuppgifter och globaliserad (Moskos et al., 2000). Det postmoderna försvaret syftar på hur ett modernt försvar skapar nya normer och värderingar som ska öka mångfalden i försvaret, som tidigare har varit en mycket homogen grupp. Inkludering

är viktigt och alla ska känna sig välkomna att arbeta i försvaret, det kräver aktivt arbete för att öka mångfalden av exempelvis kvinnor. Det är fortfarande stora skillnader mellan könen och Moskos (2000) menar på att implementeringen av mångfald är ett av stegen i ett modernt försvar. Traditionella arbetsuppgifter ska utvecklas och nya arbetsområden upptas. Internationella och mångkulturella försvarssamarbeten är ett modernt försvars fokus. Internationella samarbeten ska ske lagligt och ömsesidigt i ett postmodernt försvar och med ett ömsesidigt samarbete ökar tilliten och samarbetsförmågan. Förändrade värderingar, utvecklade arbetsförhållanden och inkludering kan på så vis skapa bättre och modernare multinationella samarbeten (Moskos et al., 2000).

Det postmoderna försvaret framställning av ett modernt försvar stämmer överens med den bild Försvarsmakten visar på att deras framtid ska se ut. Försvarsmakten skriver på sin hemsida att de vill se fortsatt starkt samarbete mellan Sverige och Finland och Sverige och Norden, fortsätta arbeta aktivt för att öka jämställdheten och jämlikheten i försvaret (Försvaret, 2019). Det postmoderna försvaret kan därför ses som en mall i resultatet för att se hur intervjupersonerna förhåller sig till det postmoderna försvarsföreställningarna.

2.4 Summering

Forskningsproblemet i uppsatsen är att ta reda på vad anställda i det svenska försvaret tycker om ett eventuellt gemensamt försvar i EU. Forskningsproblemet har många bidragande faktorer som påverkar utformningen av detta och ett av det är CSDP. CSDP- Common security and defence policy är ett initiativ av EU som skapar ett närmare arbete mellan medlemsländerna (Hyde-Price, 2018). Varför det är relevant i syftet av uppsatsen är för att det är orsak till varför jag tycker ämnet är aktuellt. Ett eventuellt gemensamt försvar i EU har sin grund i initiativet och kan ge en förståelse för hur ett eventuellt gemensamt försvar kan se ut. CSDP blir intressant i förhållande till de intervjuades svar och kommentarer i intervjuerna. Begränsningar av ett eventuellt gemensamt försvar är nödvändigt att belysa i och med att ett genomförande av detta medför stora förändringar. Min hypotes är att förändringar som sker kan ha positiva eller negativa effekter på olika länder beroende på landets ekonomi och politik. Idén om ett eventuellt gemensamt försvar är nytt för EU men ett koncept som redan finns internationellt i andra skeenden. Det skapar utmaningar för unionen och för diverse länder. Det mynnar ut i nya

utmaningar för försvar och inte minst det svenska försvaret. Vad som är intressant att se ur de begränsningar som finns med ett eventuellt gemensamt försvar är att det förklarar hur människor kan uppfatta EU:s förslag och det blir verkligheten. CSDP och kunskapen om olika begränsningar ger en förståelse och underlättar för att kunna tolka de intervjuades svar. Utan att känna till initiativet kan svaren från de intervjuade bli platta och innehållslösa utan att känna till hur det ligger till i samtidens säkerhetspolitik.

Det postmoderna försvaret visar på en nyutvecklad form av att bygga upp försvar. Ett traditionsenligt försvar med endast män och fokus på enskilda länder ska inte längre vara den ledande normen. Ett postmodernt försvar beskriver en ny uppbyggnad av försvaret och fokuserar på mångkulturella samarbeten som sträcker internationellt mer än nationellt (Moskos et al., 2000). Jag anser att det kan ses som en teknik/system för att öka freden genom att uppmana till samarbete och arbeta över gränserna. Precis som att EU startade som ett fredsprojekt är min hypotes att även större försvarssamarbeten kan ge samma effekt av att föra länderna samman. Jag tror att när länder blir bundna till varandra genom olika samarbeten kan det bidra till att konflikter sker i mindre grad. Inom sociologin talar man om att reproducera normer och nya strukturer i samhället. Genom att omvandla gamla normer skapas det nya tillsammans med olika aktörer och institutioner i samhället (Persson, 2017). Det postmoderna försvaret är ett nytt sätt att återskapa normer och strukturer i samhället och föra det vidare inom fler institutioner. Feminism, mångkulturella samhällen och samarbeten över landsgränserna ökar mer och mer. Men för att sprida kunskap och omvandla ett samhälle krävs det att fler anammar fenomenet. Genom att ett postmodernt försvar kan man därför spåna efter dessa faktorer i de intervjuades svar. De intervjuade är i detta fall aktörer och Försvarsmakten institutionen. Med detta sagt menar jag inte på att syftet för uppsatsen är att förändra normer och strukturer utan det jag vill visa på är att en studie av detta slag tror jag kan förändra gamla traditionella strukturer. I mitt fall använder jag det som teori för att förklara hur försvar idag har förändrats. Det jag undersöker i uppsatsen är vad anställda i försvaret tycker om ett eventuellt gemensamt försvar i EU och jag anser att det som det postmoderna försvaret handlar om är eventuella punkter som kan komma på tal i intervjuerna. Jag tycker därför det är viktigt att visa på en teori som tar upp fenomenet och diskuterar det utifrån ett samtida perspektiv.

Vad man kan läsa ut av den tidigare forskningen är att EU:s ambition till ett gemensamt försvar ifrågasätts av flera forskare och skribenter. Det anses som ett projekt med god tanke med avsikt

att föra unionen framåt. Kritiken handlar om hur samtliga medlemsländer ska kunna enas i ett gemensamt försvar trots stora skillnader finns kulturellt och ekonomiskt. Det finnas även många frågetecken kring strukturen av det tänkta försvaret och vad som förväntas. Det finns intresse för samarbete men att EU:s initiativ anses för ambitiöst för tillfället och ineffektivt i jämförelse med andra större multinationella samarbeten som hellre kan locka.

3. Metod och material

Uppsatsens frågeställning kommer besvaras med en kvalitativ metod i form av intervjuer. Det är 5st genomförda intervjuer som utgör mitt material. Jag har noggrant valt ut de personer jag har tillfrågat om intervju med hänsyn till deras arbetsinriktning, grad och kön för att ge en så stor spridning som möjligt. Fördelen med att genomföra intervjuer är att jag får ett djup i svaren samt personlig kontakt med utvalda vilket avgjorde att intervjuer genomförts i stället för en enkät-studie (Esaiasson et al., 2012).

Jag fokuserade på djupet av intervjuerna och tog noggrant till mig av informationen. Jag genomförde transkriberingen kort därefter för att öka min förståelse och tolkning av svaret när intervjun fortfarande gjordes nära i tid. Jag upplevde att jag lättare kunde analysera svaren med den metoden. Efter intervjuerna upplevde jag att svaren var återkommande vilket gjorde att jag började uppleva att intervjuerna fyllt sin funktion (Esaiasson et al., 2012). Det kallas för teoretisk mättnad när man upplever att frågorna är besvarade. Vid ett vidareutvecklat arbete skulle ambitionen vara att intervjua fler personer med andra utgångspunkter. Det är intressant för att ytterligare bredda urvalet och se om svaren fortsätter att överensstämma eller om det tar en ny riktning (Esaiasson et al., 2012).

3.1 Val av metod

Jag har valt att använda mig av semistrukturerade intervjuer. Metoden ger utrymme för de intervjuade att ventilera bland frågorna och utrymme för mig att ställa ytterligare frågor. En semistrukturerad intervjumetod är relevant eftersom de jag intervjuar har olika erfarenhet och frågorna kan därför behövas bytas ut/utvecklas beroende på intervjuperson. Genom att utgå från gemensamma huvudfrågor håller intervjun temat samt med nödvändiga tilläggsfrågor kan jag anpassa intervjun efter den person som blir tillfrågad (Justesen & Mik-Meyer 2013, s.46).

Hur jag kom i kontakt med de intervjuade började med att jag frågade i min omgivning om någon känner personer som arbetar i försvaret. Av den respons jag fick från vänner och familj

skapade jag mig en grund för att få kontaktuppgifter till anställda i försvaret. Jag började sedan mejla till de anställda tidigt i processen av uppsatsen och tillade även i mejlet oavsett om de vill ställa upp eller ej så kanske de vet någon som vill. Genom mejlkontakt fick jag sedan tag i ett antal personer som ville ställa upp och kunde sedan fortsätta med min kvalitativa studie. Hur jag fick tag i personer av olika grad gjorde jag genom att fråga olika personer i olika åldrar och kön, inom olika yrken med annan bakgrund och nådde till slut fram till en välbalanserad intervjugrupp. Ambitionen var att få en grupp av personer i försvaret som representerar så olika yrkeserfarenheter och bakgrund som möjligt det var av intresse även att intervjua anställda med internationell erfarenhet. Variationen mellan högt och lågt av erfarenhet och bakgrund är viktigt i det syfte att det ger uppsatsen bredd och berikar innehållet i mitt material. Att tillägga är även att frekvensen av personer som tackar nej kan vara relativt hög och även personer som först tackar ja men sedan drar tillbaka sin plats på grund av tex tidsbrist eller personliga skäl. Med en tendens till att personer hoppar av intervjuer, jobbade jag under hela uppsatsperioden med att kontakta personer för att inte riskera att få ihop mitt material.

Intervjuerna har skett via telefon. Intervjuerna har varit ca 30 minuter långa och de tillfrågade har fått svara på 7st färdigformulerade frågor. Telefonintervjuerna har spelats in och sedan transkriberats. Under intervju var fokus endast på intervjupersonen och inga anteckningar fördes utan det skriftliga arbetet gjordes endast i efterhand. Varför jag valde att inte anteckna under intervjun är för att detaljer inte ska missas och sammanhang missförstås. Det finns tendens för missad information eller feltolkning när man antecknar under längre och djupare intervjuer (Vetenskapsrådet, 2002). Efter transkribering skett av samtliga intervjuer har jag materialet för att svara på min frågeställning.

Vid intervju via telefon har jag lagt mer fokus på betoning hos intervjupersonen för att skapa mig en bild av personens svar och ställning till frågan. Vid personligt möte är inlevelse och betoning en naturlig del av samtalet än via telefon och kan därför avgöra att svaren kan feltolkas om jag inte är uppmärksam (Vetenskapsrådet, 2002). Frågorna som jag ställer till intervjupersonerna är fokuserade på deras erfarenhet av internationellt samarbete, Sveriges position i samarbeten och hur de tror ett eventuellt gemensamt försvar i EU kan komma att utvecklas. Jag fokuserar frågorna mot hur deras upplevelse är av större internationella samarbeten och hur de tror att den svenska strukturen kommer förändras om det går igenom.

3.2 De intervjuade

Intervjuerna har gjorts med personer av olika grader, ålder och kön i Försvarsmakten. Personer med olika bakgrund också uppfattar fenomen olika beroende på det bakomliggande kulturella perspektivet, exempelvis uppväxt, etnicitet, kön, sexualitet (Beck, 2000). Det är därför intressant att utgå från samma intervjuguide till olika personer inom samma myndighet och se vilka likheter och skillnader det finns i svaren.

Samtliga av de intervjuade har själva fått bestämma vad som ska stå beskrivet nedan. Förklaringar av de intervjuade och deras grad samt riktning:

Intervjuperson 1: Stabsofficer vid Högkvarteret, anonym.

Intervjuperson 2: *Major* Henrik Lundberg, yrkesofficer i pansartrupperna och amfibiekåren 1989-2007, numera reservofficer och chef 43. Marina Hemvärnsbataljonen.

Intervjuperson 3: *Bataljonsjurist* Robert Lundström, vid 43. Marina Hemvärnsbataljonen.

Intervjuperson 4: *Vice korpral* Arvid Arnemyr, ställföreträdande gruppchef Logistik.

Intervjuperson 5: *Vice korpral* Kvinnlig deltidssoldat, före detta heltidssoldat. Trängregementet.

På grund av sekretess har några av de deltagande intervjupersonerna valt att vara anonyma. Önskad anonymitet kan bero på exempelvis att personen inte kan öppet visa sitt namn i särskilda sammanhang enligt förbestämda regler (Esaiasson et al., 2012). Anonymiteten påverkar inte arbetets material men kan påverka hur trovärdig uppsatsen upplevs. Därför beskrivs de anonymas riktning och grad, i samband med tillgivna benämningar för att läsaren ska få en uppfattning av personens position i Försvarsmakten (Esaiasson et al., 2012). I resultatdelen kommer även svaren till viss del sammanställas, grupperas och tolkas ihop med teorierna så för att behålla arbetets reliabilitet räcker det med beteckningen av de anställda.

Varför intervjuer i Försvarsmakten har gjorts om ämnet är för att det är ett utforskat område. Det finns mycket forskning om gemensamma försvar, multinationella samarbeten, Sveriges respektive EU:s ställning i frågan. Men vad de som arbetar i myndigheten säger om ämnet och

hur de tror ett försvar utvecklar sig som bäst är svårt att finna information om. Djupgående intervjuer med anställda i Försvarsmakten upplever jag som ett sällsynt område och kan finna min forskningslucka här. Mitt arbete bidrar till forskningen genom att påbörja att fylla luckan och informera om ämnet.

3.3 Validitet och reliabilitet

Validitet handlar om den giltighet forskningen har. Validiteten visar på i hur stor grad vi svarar på den fråga som ställs och utgår från det syfte samt teori som påstås (Esaiasson et al., 2012). Reliabiliteten visar på hur mycket läsaren och nästa forskare kan lita på processen och slutprodukten av arbetet. Det utförda arbetet ska detaljerat finnas beskrivet samt tillvägagångssätt för att nästa person ska ha möjlighet att utfärda samma arbete. Värt att nämna är att dessa två inte behöver ha ett samband utan de kan oberoende av varandra vara mer välarbetad än den andra (Justesen & Mik-Meyer, 2010).

Vad som skulle kunna påverka validiteten i uppsatsen är om någon eller några av intervjupersonerna skulle ge ut felaktig information eller ett fall där en person vrider på sanningen för att få sig själv att se bra ut i resultatet. Dock tror jag inte det är fallet i min uppsats där jag frågar efter personens erfarenhet och generella uppfattning/åsikter om ämnet vilket jag upplever som ett relativt oproblematiskt område.

En fördel med mitt material i min mening är att jag kan sträva efter att fånga precis den information jag vill. Intervjuer är unika på så vis att mitt i den kan jag som intervjuare välja en ny riktning ifall jag upptäcker något som är intressant för min forskning. I bästa fall svarar personen på det jag söker och jag har mitt material färdigt men skulle personen inte vilja/kunna svara på det jag söker kan jag fortfarande använda personens svar som material eftersom det också utgör en del till slutprodukten. Detta har också sin baksida och nackdel då det inte alltid är helt lätt att leda personen till det område man söker sig till. Det kan lätt ske missförstånd eller oklarheter mellan den intervjuade och forskaren om man inte är tydlig nog från början. Det kan ge överflödigt material som eventuellt inte blir användbart i uppsatsen för att personen har svarat på fel sak. Jag upplever därför att en fördel med materialet är att det är rikt på spännande innehåll och användbar information men om jag som forskare skulle under en intervju hamna

på fel spår tillsammans med den intervjuade finns risken att det finns mycket information om fel ämne. Har man då exempelvis en tidsram att följa finns också risken att man inte hinner återgå till sitt ursprungsfokus och en hel intervju full med material kan bli oanvändbar. En nackdel med metoden är att intervju kan bli ett problem att samla in materialet. Vid intervju ska man fråga personen om man får spela in intervjun med ljudupptagning (Vetenskapsrådet, 2002). Det underlättar för fokuset under intervjun och man kan i efterhand gå tillbaka för att transkribera istället för att anteckna på plats och riskerar att förlora sitt fokus. Dock har personen alltid rätt att inte vilja bli inspelad men ändå genomföra intervjun vilket kan bli problematiskt för tolkningen av materialet och som forskare kunna återberätta vad personen sagt utan feltolkningar (Vetenskapsrådet, 2002). Metodens fördel för min uppsats är det djup intervjuerna ger. Det ger uppsatsen dess optimala innehåll i det syfte jag ville genomföra undersökningen. Det är intressantare för mig och läsaren med intervjuer för den undersökning jag gör för jag tror att en enkätundersökning exempelvis inte hade visat på lika bra resultat i mina frågeställningar. Enkätstudie hade jag valt i ett annat syfte och för att nå ut till fler intervjupersoner. Den kvalitét och mängd information jag får från varje deltagare är en absolut fördel med metoden i min mening.

3.4 Forskningsetiska riktlinjer

Intervjuerna har skett med hänsyn till forskningsetiska ställningstaganden. Intervjuerna inleddes via mejl där personerna blir inbjudna att ställa upp på intervju och information om vad uppsatsens syfte är. I mejlet finns beskrivet vad det insamlade materialet kommer att användas till. Personerna blev upplysta om vilka rättigheter de har, som att man alltid har rätt till att avbryta intervjun om det skulle vara nödvändigt. Likaså om det insamlade materialet önskas borttaget i efterhand ska det respekteras och inte användas i forskningen (Esaiasson et al., 2012). En intervju får genomföras anonymt om så önskas, vilket är viktigt att förmedla till personen innan intervjun (Vetenskapsrådet, 2002).

3.5 Analysschema

Intervjuguiden innehåller 7 färdigformulerade frågor som intervjuerna har följts utav. Följdfrågor och ytterligare samtal kring ämnet har förekommit där intervjupersonen fått fritt ventilera eller reflektera överämnet. Varje intervju är unik och bidragit till uppsatsen på sitt sätt. Fördelen med djupgående intervjuer är den berikade information som tas upp och både tid samt möjlighet till välutvecklade svar finns. De färdigformulerade frågorna som har ställts under intervjun är följande,

- *Vad är din erfarenhet/ upplevelse av internationellt försvars-samarbete? Ex. Samarbete mellan länder, gemensam/liknande säkerhetspolitik, EU/NATO/FN...*
- *På vilket sätt upplever du att ett försvars-samarbete i EU kan förbättras?*
- *På vilket sätt tycker du att Sverige kan bidra till ett eventuellt gemensamt försvar i EU?*
- *Vilka fördelar/nackdelar kan Sverige få ut av ett eventuellt gemensamt försvar i EU?*
- *Hur tror du ett eventuellt gemensamt försvar i EU kommer att påverka det svenska försvarets struktur?*
- *Hur kan internationellt försvars-samarbete förbättras i din mening?*
- *Har du något exempel där ett internationellt samarbete har fungerat bra och bidragit till ökad säkerhet?*

De inspelade intervjuerna har transkriberats och sedan har ljudfilen raderats av etiska skäl. Transkriberingarna utfärdar mitt material där jag sedan analyserar svaren från de intervjuade. Samtliga intervjuer bifogas som bilagor.

Intervjuerna inleds med att ställa frågan om deras egen erfarenhet för att få ett hum av deras egna upplevda upplevelser eller deras personliga syn på fenomenet. Den beskrivna upplevelsen och deras personliga upplevelse är en faktor i hur intervjupersonernas erfarenhet är spridd i urvalet och är därför relevant att ha med i resultatet. Frågorna är ställda så att de kan svara på hur de tycker att samtliga fall kan utvecklas samt påverka framtiden oavsett politisk ställning eller åsikt om hur ett eventuellt gemensamt försvar ska utvecklas eller ej. Exempelvis ställs frågan ”*På vilket sätt tycker du att Sverige kan bidra till ett eventuellt gemensamt försvar i EU?*”, frågan ger intervjupersonen utrymme att svara högt och lågt vilket är viktigt för att inte

lägga ord i munnen på den intervjuade men samtidigt rikta frågan i den riktning jag är i behov utav.

De frågor som behandlar "*internationellt samarbete*" riktar sig nödvändigtvis inte mot ett EU-försvar utan det är upp till intervjupersonen vad de vill svara på och vilken organisation de vill referera till. Varför frågorna har varit ställda på följande sätt beror på att fråga 2-5 handlar om EU och de andra frågorna är öppna för personen att välja område. Det är viktigt för uppsatsen i den mening att man kan hitta likheter och skillnader i svaren hos intervjupersonen. Exempelvis om en person är emot EU-samarbetet men för större internationella samarbeten kan det framkomma i svaren varför ett annat internationellt samarbete visar sig mer relevant än ett samarbete i EU.

4. Resultat

Det insamlade materialet från intervjuerna utgör resultatet och presenteras nedan. Materialet kommenteras och skrivs samman från samtliga intervjuer i ett svar. Citat, avvikande kommentarer och intressanta uttalanden kan skrivas ut och kommenteras därmed med namn/benämningen i uppsatsen.

Samtliga av de intervjuade har erfarenhet av internationellt försvars-samarbete. En del mer utövad erfarenhet än andra, flera av dem har även ingått i övningar eller insatser där NATO och FN har varit de som styrt. En av de intervjuade har även ingått i en operation för EU. Det nordiska samarbetet är välkänt för samtliga intervjupersoner och de flesta intervjuade nämner samarbetet och talar även om hur viktigt det är att Sverige fortsätter med sina samarbeten i Norden.

I intervjun med vicekorpral Arvid Arnemyr berättar han om sin erfarenhet av en större internationell övning kallad Trident Juncture 18, som pågick i Norge 2018, där ett flertal förband deltog under samma övningar. Det var fransmän, tyskar, amerikaner, briter och norrmän som deltog samt de svenskar som befann sig på övning. Arnemyr berättar att övningen var lyckad och att utbyte mellan olika nationaliteter och förband är viktig. Det är även viktigt att öva ihop för att öva samordningen och kommunikationen mellan olika enheter. Major Henrik Lundberg har deltagit i flera internationella övningar och utbildningar, senast 2019 på reservofficersutbildning på NATO School i Oberammergau, Tyskland. Med sin erfarenhet av flertalet internationella insatser med NATO berättar han om den effektivitet NATO har och att samarbeten har varit högst fungerande sett till logistiken samt kommunikation. Med ett välutvecklat samarbete med NATO avgör att utveckla ett EU-försvar inte är av prioritet enligt Lundberg. Lundberg likaså Arnemyr berättar om närmandet av det nordiska samarbetet. Finland är viktigt då vi bär gemensamma intressen samt geografiskt område. Enhetlighet, som Arnemyr uttrycker sig är något som eftersträvas då gemensamma uniformer i Norden är på tal. Stabsofficeraren har deltagit i internationella operationer för EU, NATO och FN på olika nivåer. Stabsofficeraren har varit med och samordnat och koordinerat internationella insatser multinationellt inom NATO. Även anonym kommenterar det svensk-finska samarbetet som välfungerande, ett samarbete där två parter kompletterar varandra och arbetar mot samma mål. Bataljonsjuristen Robert Lundström har bland annat deltagit i Försvarsmaktsövningen Aurora

där de arbetade tillsammans med amerikanska och franska förband. Alltså två NATO-länder och Sverige. Deltidssoldaten har varit med på en övning 2014 där de samarbetade med Norge bland annat. Hon har ingen större egen erfarenhet av internationella samarbeten men har genom sitt yrke förstått att Sverige arbetar mycket utomlands och finns på plats på många platser i världen. Hon ser också på att försvarssamarbeten är viktigt för utvecklingen av försvar.

4.1 För och nackdelar med ett gemensamt försvarssamarbete i EU

De intervjuade ställer sig relativt lika i frågan om vilka för och nackdelar det finns med ett gemensamt försvar. Flera av dem påpekar att det skulle vara en stor möjlighet för flera länder att öka sin säkerhet och att det materiella kan bli av bättre kvalité samt öka utbytet med varandra av material. Det finns däremot en osäkerhet kring om ett gemensamt försvar i EU faktiskt kommer att bli möjligt och om intresset verkligen finns hos EU-medlemmarna. Det är många steg som behöver stämma överens mellan länderna för att göra fenomenet genomförbart så som försvarspolitik, gemensamma mål, ekonomi och ömsesidigt samarbete krävs. Flera av de Försvarsmakts-anställda ställer sig kritiska till initiativet och hänvisar till att vi redan har effektivare och välfungerande försvarssamarbeten som lockar mer exempelvis insatser av NATO och FN. Lundberg påpekar att vi talar för lite om NATO i Sverige och att samarbetet med NATO upplevs mer omfattande än vad det är. Lundberg tillägger att ur sin syn är Sverige redan med i en allians och att samarbete med NATO-länder är mycket fungerande. EU:s solidaritetsklausul är i Lundbergs mening mer bindande än vad ett samarbete med NATO är. De flesta av de intervjuade kommenterade dock att det arbete EU gör är bra och att de ska fortsätta fokusera och utveckla gemensam krishantering och så att medlemsländerna ömsesidigt kan agera vid behov.

”Fördelar är såklart hjälpen länderna kan ge varandra vid en kris. Landet tillförs förmågor som inte finns alls eller endast i liten mängd idag. Befäl och soldater kan bli bättre utbildade genom att kunna delta i andra länders verksamheter...” -Bataljonsjurist Robert Lundström

”Ökat samarbete inom EU och mellan berörda europeiska nationer för att som säkerhetspolitiskt instrument skapa mekanismer för en fredlig utveckling i Europa och således på längre sikt undvika kriser och konflikter.” - Stabsofficer

De båda intervjuade nämner att krishantering i EU är viktig. Lundström menar på att mer hjälp finns att få om vi står tillsammans inför kris eller hot. Stabsofficeren är inne på samma spår av att ett ökat samarbete mellan medlemsländerna bidrar till en tryggare framtid för EU. Genom utvecklandet av CSDP är just krishantering ett område som har hanterats och arbetats med. EU vill med ett närmare CSDP skapa ett effektivare försvarssystem och underlätta medlemsländernas möjligheter till att hjälpa varandra i kris (Säkerhetspolitik, 2015). Stabsofficeren förklarar även att tillsammans med ett ökat försvarssamarbete i EU kan skapandet av försvarsmateriel effektivt öka och förbättras. Med ett ökat samarbete inom försvarsmateriel kan olika länders kompetenser nyttjas och utvecklande av ny teknik och materiel gynnas.

Lundberg menar på att ett försvarssamarbete i EU kan förbättras genom utbildning och material. Europas industri skulle i så fall börja konkurrera med dagens stora försvarsmaterialexportör nämligen USA. EU skulle längre fram kunna satsa på att arbeta med ett utbyte av försvarsmateriel, då det finns nationella intressen av detta där USA inte ingår.

”Det finns ett intresse av att öva tillsammans av praktiska skäl. De vill komma upp till Sverige och öva just för att det finns så få platser, möjligheter att öva i vinterlag. Det sker redan men i ett EU-samarbete kan man föra utbildning och övningar i norr.” – Major Henrik Lundberg

Ett EU-samarbete kan förbättras med hjälp av utbyte och kommunikation. Lundberg menar på att utbildningsmöjligheterna blir fler och att det är ett sätt att förbättra ett försvarssamarbete i EU. Arnemyr talar om vikten av utbyte, genom att kunna ställa upp och ge möjlighet till bistånd är en fördel om man står inför en kris. Arnemyr fortsätter även att förklara att försvarsmateriel kan vara en börda ekonomiskt och att det självklart är fördelaktigt att dela på den. Dock påpekar han även att Sverige riskerar att förlora mycket av sin självständighet. Det är viktigt att Sverige ska kunna hantera sina nationella intressen och fortsätta arbeta med vad vi tycker är viktigt.

”Vi blir bundna till en större identitet. Riktlinjer sätts gemensamt inte bara för Sverige liksom...” - vicekorpral Arvid Arnemyr

En nackdel med ett eventuellt gemensamt försvar i EU som är återkommande under flera av intervjuerna är att Sveriges självbestämmande skulle minska. Lundberg hypotes är att fasta allianssamarbeten kommer att ställa krav och det kommer att innebära att lämna ifrån sig viss makt. Ett exempel som Lundberg förklarar är att om Sverige skulle ha intresse att lägga ner en

enhet är det eventuellt utrikespolitik som skulle fattas utanför svenska gränser. Han påpekar att det blir märklig situation för Sverige eller vilket annat land som helst i den meningen.

”Militära enheter är intimt förknippat med självbilden och jag tror aldrig man kommer komma så långt att Bryssel skulle kunna påverka de som de försöker med snuset eller jordbruket.” - Major Henrik Lundberg

” Det är ju såklart en nackdel att Sverige som inte har varit i krig på över 200 år, i ett större försvar skulle behöva agera i områden där länder ligger nära gränser till krigsområden. Då kommer ju Sverige drabbas om det händer något där, det är klart det är en nackdel.” - Deltidssoldat

Deltidssoldaten menar på att en risk för Sverige i ett större försvar skulle vara att vi indirekt hamnar i krig och konflikt. Även om inte det skulle ske på vårt geografiska område, blir vi delaktiga som motståndare.

Stabsofficeren berättar vidare om de krav som blir att finansiera ett eventuellt försvar i EU. För att det ska vara ett realistiskt initiativ behövs mer personal och resurser för att det ska fungera. Inför ett intimare försvarssystem ska det bli användbart och inte bara ett säkerhetspolitiskt instrument. Ett postmodernt försvar handlar om att försvar ska göra mer än det traditionella arbetet, endast förknippas med krig. I modern tid vill man vidare utveckla försvar genom att se det som ett skydds nät som samarbetar med andra parter för att uppnå maximal trygghet. Ett gemensamt försvar i EU skulle likaså som NATO och FN bli ett multinationellt försvarssamarbete som är ett unikt samarbete historiskt sett. Dock så ser Stabsofficeren en problematik med initiativet och det är att det finns en debatt om andra eventuella åtgärder att göra först. Stabsofficeren påpekar om det verkligen är mer militära resurser och medel som krävs eller om det är andra maktmedel som ska prioriteras för att lösa morgondagens utmaningar. Arnemyr följer upp med ytterligare en nackdel med ett eventuellt gemensamt försvar i EU vilket han riktar sig mot kommunikationen. Ur en svensk synvinkel skulle stora förändringar i kommunikationen bli att Sverige skulle behöva ändra sitt system. Rapporter måste rapporteras in annorlunda då det ska vara läsbart för flera. Nytt radiospråk behöver läras in och utrustningssystemet bör utforma sig likadan fram över sett till dragkrokar och fordon så alla kan ta över ett arbete från varandra.

4.2 Sveriges påverkan i ett eventuellt gemensamt försvar i EU

I frågan om vad de Försvarsmaktsanställda tycker i frågan om ett eventuellt försvar i EU spelar den svenska bilden stor roll för helheten. Under det här avsnittet presenteras de intervjuades mening och åsikter om hur Sverige skulle utformas, påverkas och bidra till ett eventuellt gemensamt försvar i EU. Flera av de intervjuade är återigen inne på att Sverige har en unik kompetens med de andra nordiska länderna av vintermiljö. Ett utbyte av kunskap, övning och färdigheter kan nyttjas i Skandinavien norr. Det är ett viktigt utbyte för både EU och för Sverige. Arnemyr förklarar att den internationella övning han var på under år 2018 i Norge var det påtagligt att andra länder behövde lära sig av Sverige och Norge då resterande grupper var underklädda. Han påpekar även att det är en aktuell kompetens att lära ut, just att hantera vinterklimat, då isar smälter och nya handelsvägar skapas. I samband med detta föder det även en del konflikter och större förband och insatser kommer att behövas göra i vinterklimat, då är det viktigt att de andra har rätt utbildning och rätt utrustning för klimatet. Lundberg tror att Försvarsmaktens struktur skulle kunna påverkas av ett djupare samarbete i EU genom att det införs övningsplatser och utbildning för alla medlemsländer. Han ger exempel på en ”kalltväder”- skola och påpekar att även annan utbildning skulle kunna föras i Sverige och därför förändra Försvarsmaktens nuvarande upplägg. Lundström är inne på samma spår som Lundberg och berättar att ett eventuellt gemensamt försvar kan utvecklas på bästa sätt genom att länder kan ge och ta av varandras kompetenser och resurser. Lundström uttrycker det som att Skandinavien skulle kunna vara EU:s ”specialister” inom vinterförhållanden och andra länder skulle kunna specialisera sig på annat för att sedan kunna utbilda varandra. På så vis kan vi bli effektivare och snabbare vara på plats vid behov med välutbildad och starkt försvar. Det finns en liknande grupp idag fortsätter Lundström berätta en så kallad ”Quick Response Unit” men den här skulle då också kunna skärpas ytterligare. Även deltidsoldaten ser möjligheter till utbildning både av Sverige och till Sverige. Hon menar på att det finns möjlighet att lära från andra praktiskt genom att öva ihop. Det gör samarbete bättre genom att kunna arbeta sida vid sida och inte bara få något återberättat. Lundberg talar också om fördelarna med utbyte och berättar att Sverige är duktiga på avancerad u-båttsteknik, flera andra länder har avskaffat sina ubåtar eller har betydligt mindre än Sverige. Skulle man då behöva kan man vända sig till Sverige och få hjälp med ubåtar exempelvis. Den svenska modellen och struktur som vi för i Försvaret är attraktiv utomlands och många andra länder eftersträvar att likna vår modell.

Lundström förklarar hur Sveriges soldater får mycket utrymme att ta egna initiativ och har gjort att svenska ledare inom försvaret har blivit mycket framgångsrika.

”Sverige är vidare bra på att lyfta fram kvinnliga ledare och officerare. Så sent som förra veckan blev en kvinna utsedd till den högsta chefen för Marinen och chefen för Skaraborgs Flygflottilj, F7, är kvinna.” -Bataljonsjurist Robert Lundström

Lundström fortsätter förklara hur många länder har långt kvar här och där kan Sverige definitivt bidra. Försvarmakten i Sverige har en så kallad gender-avdelning som ständigt arbetar med dessa frågor och för utvecklingen framåt. Ett postmodernt försvar stämmer väl överens med uttalandet då det är fokus på inkludering och utveckla jämlikhet och jämställdhet inom försvaret. Ett modernt försvar enligt Moskos (2000) är ett försvar med välutvecklad struktur som strävar mot mångfald. Försvaret är den enhet som ska bevara freden, tryggheten och rättvisan för allmänheten inte skapa oro (Moskos et al., 2000). Stabsofficeren talar också om att Sverige kan bidra till strukturen om ett eventuellt gemensamt försvar skulle utvecklas i EU. Stabsofficeren menar på att Sverige skulle kunna se till att den politiska och strategiska riktningen och utvecklingen tar hänsyn till ex kostnadseffektivitet, kvalitetssäkring, när och hur försvar ska nyttjas mm. Stabsofficeren förklarar att Sverige kan ge motvikt mot länder som inte ser det som ett problem med mera byråkrati och större ledningar. Beslut behöver tas och effektiviteten är viktig. Sverige kan därför bidra till att utveckla ett effektivare system.

4.3 Hur internationella försvarssamarbeten kan utvecklas

Lundberg inleder med att förklara att bryta barriärer är viktigt och att lokala samarbeten får mer fokus. Han menar på att militären tycker det är givande, roligt och mycket lärorikt för båda parter att arbeta ihop. Det finns intressen och kraft att arbeta mer internationellt men att det aldrig riktigt är så enkelt som önskas. Lundberg vill se mer lokala och regionala effektiva samarbeten och det är de som för internationella samarbeten framåt.

”Att förbättra försvarssamarbeten är ju att jag som Bataljonschef skulle kunna lyfta luren till någon kollega i Fredrikshamn och säga i vår har vi en övning, vill ni komma över till oss och vara med? Börjar man jobba på det sättet kan man förbättra samarbetet...”-Major Henrik Lundberg

Lundström påpekar även han att mer praktiskt samarbete bör utövas och inte bara diskussioner. Det är viktigt att man låter personal från olika länder träffas och på så vis kan öva ihop. Arnemyr anser att internationella försvarssamarbeten kan förbättras om man arbetar mot gemensamma mål. Arnemyr menar att de som ingår i ett försvarssamarbete inte ska tas för givet att de alla har samma mål. Alla har olika ambitionsnivåer och viljan över hur mycket man vill lägga ut ekonomiskt, bidra, materiel... Det är viktigt att samarbeten sker ömsesidigt så man vet att man går i samma riktning och hittar en minsta gemensam nämnare. Stabsofficeren menar på att en tydlig teoretisk modell är viktig från EU:s sida för att undvika att EU:s nationer prioriterar endast egna intressen, politiska ambitioner och historiska faktorer. Det är faktorer som kan bromsa utveckling. Dock är det inte obegripligt att länder tar ställning i frågan utan det handlar om vad olika länder vill främja eller bevara.

”Olika EU nationer uppfattar olika hot för kris och konflikt tex så uppfattar Polen utifrån historiska erfarenheter att Ryssland är det största hotet och vill kraftsamla samarbete i den riktningen medan tex Frankrike ser att utvecklingen i Afrika avseende tex terrorism är det större hotet...tex Spanien önskar att EU ska fokusera på Östafrika och indiska oceanen för att skydda spanska fiskeintressen...” - Stabsofficeren

Stabsofficeren fortsätter förklara att en av de större utmaningarna för ett eventuellt gemensamt försvar i EU är den ojämna fördelning olika länder har med resurser och personal. Ett eventuellt gemensamt försvar i EU skulle innebära ett ökat intag av personal och resurser för Sverige menar Stabsofficeren. Försvarsmaktens struktur tror han sig likna den nuvarande trots ett eventuellt försvarssamarbete men att Sveriges nuvarande resurser inte skulle vara tillräckliga. Deltidssoldaten påpekar att vi har mycket material i Sverige men eventuellt för lite personal i framtiden för den kraft ett större försvar skulle kräva. Hon tror även att det skulle ske förändringar av den svenska strukturen om EU skulle få mer makt över försvaren i unionen. Stabsofficeren menar att man kan behöva finnas på flera ställen samtidigt och då kan Sverige behöva avsätta en del resurser till eventuella EU-övningar. Problematiken ligger dock bland mindre utvecklade länder i Europa som kommer få det mycket svårt att bidra i samma mån som

de mer utvecklade staterna. De mindre utvecklade kommer endast kunna bidra i minsta mån vilket gör att fördelningen i ett framtida försvar då skulle bli mycket ojämn sett till intressen och prioriteringar. En gemensam nämnare för de deltagande nationerna skulle i så fall kunna vara att man enkelt kommer överens om vad som är ett gemensam hot, kris och utmaning och kan på så vis få ett internationellt samarbete att gå i samma riktning. Stabsofficeren ger exempel på samarbeten, Counter Terrorism, Counter Piracy och Training Missions, där nationella intressen tonas ner och den gemensamma planen är av fokus.

4.4 Hur ställer sig Försvarsmaktsanställda till hur ett eventuellt gemensamt försvar i EU kan utvecklas?

Den sista frågan besvaras sist av den anledningen att den summerar ihop fler uppfattningar och aspekter i ett svar. Frågan besvaras utifrån min tolkning av de intervjuades svar och sammanställs. För det första är det ingen av de intervjuade som påstod sig vara emot försvarssamarbete i EU. De intervjuade påpekade dock att vad som är gynnsamt för Sverige och unionen skiljer sig. De intervjuade fick inte frågan om de var för eller emot ett eventuellt gemensamt försvar i EU av den anledning att jag var intresserad av deras syn på hur det kan utvecklas, sen kan det ha framgått i några intervjuer ändå men värt att nämna är att det inte var uppsatsens fokus. Av mitt urval av intervjuade så var det återkommande kommentarer om att förenkla försvarssamarbete både mellan flera länder och mer lokalt. Idag upplevde flera av de intervjuade att vägen är för lång och att det är för många parter inblandade. Man vill se utvecklad kommunikation som underlättar för försvarsenheter på egen hand att arrangera samarbeten och övningar ihop. Det var också tydligt att de intervjuade förespråkar utbyte av resurser och kompetens inom försvaret. Ett faktiskt gemensamt försvar i EU verkar inte vara av prioritet från de intervjuade utan de fokuserade mer på vad som kommer med utvecklingen av gemensamma säkerhets- och försvarsfrågor. Kris, hot och naturkatastrof-hanteringen är ett projekt som flera av de intervjuade uttalade sig fungera bra och ses som positivt projekt inom EU. Min uppfattning är därför att i mitt urval av Försvarsmaktsanställda är att de förespråkar internationella försvarssamarbeten både inom EU och utanför, stå varandra till tjänst inom unionen vid behov, utveckla mer öppenhet och på så vis välkomna varandra till gemensamma övningar för att föra vidare utbildning och kunskap. Dock kan man se en tendens i svaren att

trots om EU skulle vilja närma försvaren ännu mer är det viktigt att Sverige får behålla sin självständighet och påverka sin egen utveckling.

5. Analys

Vid förundersökningen av problemformuleringen fanns många artiklar om EU:s initiativ och vilka begränsningar det kan medföra. Flera författare och artiklar uttalar samarbetet som för ambitiöst och att andra lösningar redan finns. Trots många motsägningar mot ett gemensamt försvar i EU är den generella överblicken att de flesta förespråkar EU:s ambition att föra medlemsländerna samman. Alltså uppskattas den trygghet och stöd medlemsländerna kan ge varandra vid behov men att ett för integrerat militärt försvar i EU inte prioriteras. Detta fenomen har delvis skett genom EU:s solidaritetsklausul vilket ingår i ett av stegen för EU att röra unionen i samma riktning mot ett eventuellt gemensamt försvar (Säkerhetspolitik, 2015).

I den tidigare forskningen diskuterar Hirdman (2015) Sveriges inställning till internationellt samarbete. Han diskuterar att Sverige är mycket mån om fördelarna med att samarbeta och ser positivt på det. Dock påpekar han ett för nära EU-försvar inte med säkerhet är det bästa alternativet utan det finns fler vägar att gå (Hirdman, 2015). Det finns likheter med Hirdmans uttalande och de intervjuade. Flera av de intervjuade påpekar just att multinationella och internationella samarbeten är av prioritet och de anställda i Försvarsmakten vill se en utveckling inom området. Lundberg var en av de intervjuade som ställde sig skeptisk till ett eventuellt gemensamt försvar i EU och vill se mer fokus på pågående samarbeten, samt öka de lokala och regionala samarbetena. Vad de intervjuade tycker om ett eventuellt gemensamt försvar i EU har inte ett självklart svar men de flesta verkar påstå att det är ett överambitiöst projekt. Än så länge så kan man se en tendens av de intervjuade att de är för samarbeten både internationellt, lokalt och utbyte av kunskap samt resurser men att ett ytterligare steg att bli en gemensam armé är ett steg för långt. Länder kommer vilja bestämma själva hur de ska styra sina enheter och projekt, som Lundberg påpekade att beslut i EU om svenskt försvar är inte optimalt. Tidigare nämnt ser vi ett intresse från medlemsstater att samarbeta och det finns önskemål om att underlätta processen av att kunna genomföra arbete ihop.

Framtagandet av CSDP har underlättat för försvarssamarbete och avgör att processen blir kortare vid beslutsfattande av gemensamma initiativ (Hyde-Price, 2018). CSDP har avgjort att krishantering och akut hjälp från medlemsländerna finns tillgängligt effektivare än tidigare. Dock noterades ett missnöje och saknad från några av de intervjuade om effektivare samarbeten när det kommer till att öva tillsammans, lära sig av varandras specialområden eller bara arbeta

tillsammans där länder delar intressen. Min hypotes blir därför att EU utvecklar säkerhets- och försvarspolitikerna inom andra områden än vad några av de intervjuade hade önskat. Bickerton (2011) påpekar att CSDP har bidragit till att integrationen har ökat bland länderna. EU är en multikulturell union med olika länder, det har blivit en viktig komponent för framtidens samarbeten och kommer leda till fler utbyten av kunskap och resurser. Effektivitet och enkelhet är viktig för framtida projekt enligt flera av de intervjuade. Stabsofficeren menar på att andra länder kan lära sig av Sveriges enkelhet och förmåga att få arbete gjort i internationella samarbeten och Lundberg lyfter NATO:s och FN:s effektivitet. Genom att andra internationella samarbeten är framgångsrika kan det få ett eventuellt EU försvar att bli mindre intressant.

Schmidt och Koutrakos (2013) skriver om att EU:s framtidsplan över ett eventuellt gemensamt försvar är vag och försvårar medlemsländernas ställningstagande i frågan. Med en vag framtidsplan från EU vad kollaborationen ska innebära parallellt med framgångsrika internationella samarbeten vid sidan underlättar inte för arbetet. Brylonek (2014) ser en annan problemformulering med fenomenet nämligen att EU:s krav på det eventuella försvaret inte matcher de inblandade ländernas kulturella bakgrund. Det är enligt Brylonek (2014) för olika förutsättningar för varje land för att kunna ingå i en och samma försvar. Arnemyr tar upp liknande problem under intervjun, nämligen att olika länder strävar mot olika mål. Med länder i samma försvar som har olika värderingar och mål kommer inte att gynna ett försvarssamarbete.

Ett postmodernt försvar är en ny riktning inom försvaret som är inkluderande och multinationellt. Tendenser av en modern och nytänkande riktning för försvarsarbete är påtaglig. Försvarsmakten står för att alla ska kunna vara med och arbeta och de arbetar aktivt för att öka jämlikheten och jämställdheten inom myndigheten. Lundström berättar om att Sverige har kommit längre än andra länder ifrån om jämställdhet i försvaret. Sverige har därför ytterligare ett område att utbilda inom vilket är oerhört viktigt i samhällsutvecklingen, att utveckling sker med jämställdhet som en självklar värdering. Moskos (2000) skriver om att ett militärt försvar utvecklas globalt, vilket kan tolkas att internationella samarbeten är viktigt för säkerheten. Samtliga intervjuade är för någon form av internationellt samarbete men att sett till situation kan internationella samarbeten se olika ut. Genom att se över uttalanden från de intervjuade, den tidigare forskningen samt bakgrunden är resultatet i detta urval håller samtliga med

varandra om att utbyte och samarbete är viktigt i syfte att bevara freden och skapa bättre möjligheter för länder att fortsätta utvecklas i lugn och ro.

6. Slutsats

Med min uppsats har jag framställt Försvarsmaktsanställdas åsikter kring utvecklandet av ett eventuellt gemensamt försvar i EU. Uppsatsens fokus har varit på de för och nackdelar det finns med ett gemensamt försvar samt hur ett utvecklande av detta kan utformas. De intervjuades deltagande har varit mycket intressant och givande då jag upplever att jag har fått svar på mina frågeställningar. Jag är förvånad över hur lika svar de anställda har gett. De intervjuade kommer från spridda håll, olika åldrar och olika bakgrund trots detta delar de gemensamma uppfattningar om Sveriges position. Det är intressant tycker jag och det får mig att fundera på hur det kommer sig att utfallet blev såhär. Kanske utbildar Försvarsmakten i Sverige sina anställda likvärdigt vilket gör att de anställda får samma bakgrund trots att jag medvetet försökte välja spridda personer. Jag väljer att se det positivt att de jag har intervjuat delar ungefärliga uppfattningar i frågan då jag kan dra slutsatsen att det visar på att svenska försvaret jobbar mot gemensamma mål. Jag är medveten om att mitt urval är en mycket liten grupp sett till Försvarsmaktens storlek men upplever ändå att det går att få en uppfattning om anställdas ställning i problemformuleringen då de intervjuade är oberoende av varandra. I ett framtida arbete skulle det vara intressant att utföra fler intervjuer med en större målgrupp för att se hur svaren skulle kunna skilja sig från de material jag har samlat in idag.

En sammanställning som jag kan göra från bakgrunden, tidigare forskningen och resultatet är att försvar vill samarbeta och jobba tillsammans. Man ser en tendens av att samarbeten är givande och ses positivt av flera skribenter. Ingen av de intervjuade sa sig heller vara emot samarbete, jag kunde inte urskilja av mina valda sökningar att någon påstod att det bästa för ett land är att stå helt på egna ben, så slutsatsen blir att försvarssamarbeten är viktigt. Viktigt både för länders säkerhet men också för Försvars-utvecklingen. Dock så är det tydligt att det är skilda åsikter om hur vi ska gå tillväga. En del påstår att hålla sig till EU är det bästa, andra vill se mer samarbete med NATO och USA, en del fokuserar mer på det nordiska samarbetet. Här skiljer sig åsikterna och förväntningarna på Sverige och det är här man behöver jobba. Att Sveriges ska ingå i försvarssamarbete ses som en självklarhet men vilken väg Sverige ska gå är svårare. Det finns ett dilemma i hur länder ska ställa sig till försvarssamarbete, precis som i den tidigare forskningen diskuteras de begränsningar som finns med ett eventuellt gemensamt försvar men inom CSDP diskuteras bland annat de fördelar som förekommer genom att ingå i

försvarssamarbeten. Det blir en kamp mellan att vilja samarbeta samtidigt som det finns en önskan om att behålla ett lands suveränitet.

Ett postmodernt försvar tar upp precis de riktningar som utvecklingen är på väg emot. Tidigare byggdes försvar upp utifrån varje land, men idag sker strukturella förändringar i försvaret. Länders prioriteringar av att skapa utbyten med varandra skapar ett internationellt beroende som flera av de intervjuade nämner så som utbildning, materiel, gemensamma övningar och insatser. Ett postmodernt försvar innefattar bland annat de ovan nämnda och de intervjuade förhåller sig där med till hur ett postmodernt försvar definieras. Med det sagt ser man en utveckling av ett postmodernt försvar i EU som innefattar internationellt försvarssamarbete samt breddade arbetsområden för militären. Den inkludering som Lundström berättar om i intervju ingår också i den postmoderna utvecklingen och är en del av att utveckla försvaret.

Vad som kan sammanställas av den tidigare forskningen och intervjuerna är att försvaret har god potential att utvecklas eftersom viljan finns. Dock är utmaningen hur de olika komponenterna ska kombineras och i sin tur fungera i EU. Framtida försvarsarbeten står inför en utmaning av att samarbeten ska fördjupas och underlättas men utan att länder ska behöva släppa allt för mycket på sitt självbestämmande. Så hur ett eventuellt gemensamt försvar i EU kommer att utvecklas är såklart svårt att svara på men som det ser ut idag kommer samarbeten fortsätta att utvecklas. Däremot är det svårt att se en framtid där nationer kommer att kunna släppa på sina försvar till en större enhet idag. Jag uppfattar situationen som att fördjupade samarbeten och utbyten är av prioritet men utan att länder förlorar sin självständighet.

Referenslista

Bache, I., George, S. & Bulmer, S. (2011). Politics in the European Union. 3 updaterad uppl. Oxford: Oxford University Press

Beck, U (2000). Risksamhället: på väg mot en annan modernitet. Göteborg: Daidalos

Bickerton, C.J., Irondelle, B., Menon, A., & Transnational Configurations, Conflict Governance. (2011). Security co-operation beyond the nation-state: The EU's common security and defence policy. Journal of Common Market Studies, vol. 49 (1): 1-21

Björnsson, A. & Zetterberg, K. (2015) ”Man i uppförsbacke med okuvlig vilja samtal med Peter Hultqvist, Försvarsminister”, i Björnsson, Anders (red.) (2015). Försvaret främst: en antologi om hur Sverige kan och bör försvara sig (s. 9-16). Lund: Celanders

Brylonek, M. (2014). "Tendencies in the EU's Common Security and Defence Policy", Internal Security, vol. 6, (1): 159-175

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L (red.) (2012). Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet

Försvarsmakten, (u.å). Därför finns Försvarsmakten. Hämtad 2/12-2019 kl. 11.24 från

<https://www.forsvarsmakten.se/sv/om-forsvarsmakten/darfor-finns-forsvarsmakten/framtidensforsvar/>

Försvarsmakten, (u.å). Jämställdhet och jämlikhet. Hämtad 28/11-2019 kl.14.46 från

<https://www.forsvarsmakten.se/sv/om-forsvarsmakten/varderingar-och-vision/jamstalldhet-och-jamlikhet/>

Gröning, L. (2015) ”Rysskräcken som fördummar”, i Björnsson, Anders (red.) (2015). Försvaret främst: en antologi om hur Sverige kan och bör försvara sig (s. 102-111). Lund: Celanders

Hirdman, S. (2015) ”Alliansfriheten är rationell”, i Björnsson, Anders (red.) (2015). Försvaret främst: en antologi om hur Sverige kan och bör försvara sig (s. 17-23). Lund: Celanders

Hyde-Price, A. (2018). The Common Security and Defence Policy. In (s. 392-407).

Justesen, L. & Mik-Meyer, N. (2011). Kvalitativa metoder: från vetenskapsteori till praktik. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Lundin, L.E. (2015). The EU and security: a handbook for practitioners. Stockholm: Santérus

Menon, A., (2011). Power, institutions and the CSDP the promise of institutionalist theory. Journal of common market studies : JCMS, 49(1), pp.83–100.

Moskos, C.C., Williams, J.A & Segal, D.R. (red.) (2000). The postmodern military: armed forces after the Cold War. New York: Oxford University Press

Persson, S. (2017). ”Samhällets strukturella villkor”, i Gillberg, G., Persson, S., Seldén, D. & Wennerström, U-B. (2017). Social struktur och mänskligt handlande: en introduktion till kritisk realistisk samhällsanalys. Första upplagan Malmö: Gleerups

Pierre, J., Aggestam, L., & Hyde-Price, A. (2015). “A Force for Good”?: Paradoxes of Swedish Military Activism. In The Oxford Handbook of Swedish Politics. : Oxford University Press.

Regeringen, 2018. Utveckling av ett modernt totalförsvär. Hämtad 12/12-2019 kl.9.43 från <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/forsvarsdepartementet/utveckling-av-ett-modernt-totalforsvar/>

Schmidt, J., Koutrakos, P. (2013) The EU Common Security and Defence Policy, European Journal of International Law, vol. 24, (4):1257–1260

Säkerhetspolitik, 2015. Internationella organisationer. Hämtad 20/11-2019 kl. 13.55 från <http://www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Internationella-organisationer/eu/Lissabonfordraget/>

Säkerhetspolitik, 2016. Internationella organisationer. Hämtad 21/11-2019 kl. 11.45 från <http://www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Internationella-organisationer/eu/gemensam-utrikes--och-sakerhetspolitik/>

Bilagor

Intervju med person 1 – Stabsofficeren, anonym 3/12-2019

Vad är din erfarenhet/ upplevelse av internationellt försvars-samarbete? Ex. Samarbete mellan länder, gemensam/liknande säkerhetspolitik, EU/NATO/FN...

Deltagit i internationella operationer för EU och NATO på strategisk och operativ nivå.

Deltagit i internationella operationer på taktisk nivå inom FN

Samordnat och koordinerat internationella insatser multinationellt inom NATO

På vilket sätt upplever du att ett försvars-samarbete i EU kan förbättras?

Försvarssamarbetet skulle kunna förbättras inom i princip samtliga områden och perspektiv som tex organisation av staber och ledning, gemensam planering, samarbeten inom förmågutveckling (dvs kapaciteter) om den politiska viljan skulle finnas och nationerna skulle kunna komma överens inom ramen för en koncensus lösning dvs ”ge och ta”.

De geostrategiska, praktiska och nationella agendorna inom EU resulterar dock i att försvarssamarbeten inom de tex ovan nämnda områden inom överskådlig tid kommer att ha begränsningar.

På vilket sätt tycker du att Sverige kan bidra till ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Sverige skulle kunna bidra till att om ett eventuellt EU försvar ska utvecklas till att tillse att den politiska och strategiska riktningen och utvecklingen tar hänsyn till tex kostnadseffektivitet, kvalitetssäkring, undvika sub-optimering och att ett eventuellt EU försvar blir fokuserat på strategiska och operativa realiteter för att nyttjas vid behov.

Dvs en motvikt mot de nationer som inte ser det som en problemformulering att skapa tex mera byråkrati, större ledning och staber utifrån nationella agendor.

Vilka fördelar/nackdelar kan Sverige få ut av ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Fördelar;

Ett mera effektivt och utvecklat försvarssamarbete och säkerhetspolitiskt beslut vilket kan stödja Sverige i händelse av kris och krig.

Ett mera effektivt och utvecklat försvarssamarbete vilket kan bidra till att samordna de deltagande europeiska nationerna inom kris och konflikthantering.

Skapande av kostnadseffektivitet och utvecklat samarbete inom utvecklingen av försvarsmateriel.

Ökat samarbete inom EU och mellan berörda europeiska nationer för att som säkerhetspolitiskt instrument skapa mekanismer för en fredlig utveckling i Europa och således på längre sikt undvika kriser och konflikter.

Nackdelar;

Ökade krav på att finansiera ett EU försvar och tillsätta resurser och personal för att tillse att EU försvaret blir en realitet och användbart och inte enbart ett säkerhetspolitiskt instrument.

En högre grad av byråkrati och administration i Sverige för att säkerställa att bibehålla dialogen, utvecklingen av EU försvaret och de praktikaliteter som uppstår över tiden och som måste hanteras.

En högre grad av splittring av resurser för att bibehålla och utveckla relationerna inom ytterligare ett säkerhetspolitiskt instrument förutom NATO och FN. Dvs för Sverige som avdelar resurser till NATO, FN, bilaterala samarbeten med USA, Finland och övriga nordiska nationer. Finns det resurser att öka

En problematisk konversation om det verkligen är mera medel till militära resurser som är svaret på dagens och morgondagens utmaningar och hot eller om det är andra maktmedel som istället ska prioriteras?

Tex att en strategisk analysmetod är DIME (Diplomatic, Information, Military and Economical,) Dvs att Military är bara ett strategiskt maktmedel för att nyttjas i preventiva syften och vid utbrott av kris och konflikt.

Hur tror du ett eventuellt gemensamt försvar i EU kommer att påverka det svenska försvarets struktur?

Strukturen kan möjligtvis uttrycka sig i olika scenarion med olika sannolikhetsgrader;

Ingen eller begränsad skillnad utifrån dagens struktur.

En något högre grad av tillsättande av resurser och personal för att hantera den ökade byråkratin, strukturen och de krav vilka medföljer vid ett utvecklat och ökat EU försvar och även inbegripa en högre grad avsättande av resurser för att tex öva med förband inom EU försvaret.

På längre sikt en avskalning av nuvarande nationella förmågor (dvs kapaciteter) efter överenskommelser och samordning tex att Sverige avskaffar några kapaciteter och att dessa vid kris och krig ska erhållas av andra EU nationer inom EU försvaret.

Hur kan internationellt försvars-samarbete förbättras i din mening?

Ett internationellt försvarssamarbete kan utvecklas i princip inom alla områden men det är samtidigt en "teoretisk" modell för att motvikten blir den politiska ambitionen, nationella agendor och EU nationernas egna säkerhetspolitiska förutsättningar och historiska faktorer. Således blir det i praktiken och realiteten begränsande att utveckla försvarssamarbetet varigenom utvecklingen går långsamt för de aktörer som vill accelerera utvecklingen.

Exempel på problemformuleringar och utmaningar inom ramen för nuvarande situation;

Olika EU nationer uppfattar olika hot för kris och konflikt tex så uppfattar Polen utifrån historiska erfarenheter att Ryssland är det största hotet och vill kraftsamla samarbetet i den riktningen medans tex Frankrike ser att utvecklingen i Afrika avseende tex terrorism är det större hotet.

Olika EU nationer har olika nationella agendor varför tex Spanien önskar att EU ska fokusera på Östafrika och indiska Oceanen för att skydda spanska fiskeintressen medans Frankrike ser ett större hot i Västafrika avseende terror och för att bibehålla sina post koloniala influenser.

De stora nationerna inom EU kan tillsätta ytterligare resurser och personal för att utveckla ett eventuellt EU försvar medan de mindre kommer att ha mycket begränsade resurser och endast fortsätta att bidra med lägsta möjliga nivå som tex öst europeiska EU nationer. Ett annat exempel är Spanien som inom ramen för EUs nuvarande styrkeregister och tidigare uppsättande av EU Battle Groups inte tillsatte resurser, ekonomiska medel eller planerade och ej heller övade förbanden. Således var det enbart en teoretisk lösning av upprättande av en spansk EU Battle Group. Motsatsen var då tex Sverige som avdelade resurser och bidrog med mycket ekonomiska medel för att utveckla, utbilda, planera och säkerställa en hög operativ effekt.

Vissa EU nationer kommer alltid att se andra säkerhetspolitiska instrument som viktigare än EU tex NATO eller transatlantiska länken med USA varför de oavsett politiska utfästelser om ett eventuellt EU försvar kommer att fokusera på sina egna nationella intressen.

Inom försvarsmateriel samarbetet kommer de större nationerna att vilja utveckla en samordning och fördelning av försvarsindustriell utveckling och produktion och försöka att ”fördela marknaden” mellan EU nationerna. Dock så i slutändan är det inrikespolitiska och arbetsmarknadsfaktorer som innebär att tex Frankrike, Italien och Tyskland inte kommer att lägga ned sin egen försvarsmaterielproduktion även om de inom EU försöker att driva en politisk linje om att försvarsmaterielproduktionen har överkapacitet och att vissa nationer borde lägga ned delar av sin försvarsmaterielproduktion.

Har du något exempel där ett internationellt samarbete har fungerat bra och bidragit till ökad säkerhet?

Generellt i historiska termer under de senaste 20 åren så har internationellt samarbete fungerat relativt bra och det finns mycket få samarbeten som har fungerat exemplariskt.

Ett aktuellt samarbete som fungerar och utvecklas bra är det bilaterala samarbetet mellan Sverige och Finland där enbart två nationer med likvärdig status och gemensam historisk bakgrund ser gemensamma utmaningar i östersjö regionen och kan komplettera de nationella resurserna för att skapa en optimerad situation för båda nationerna.

Inom EU så finns det exempel på EU TM (EU Training Missions) där vissa nationer gemensamt samordnar och eftersträvar att få en högre effekt av rådgivningsinsatser och att

utveckla mottagande nationers Försvarsmakter bredare än bara tex vapen träning. Där finns tex EUTM Mali och i viss mån EUTM Somalia.

NATO insatsen i Afghanistan har under en längre tid fungerat bra avseende samordning, koordinering och gemensamma ansatser på taktisk, operativ och strategisk nivå om man bortser från den oerhört problematiska geostrategiska situationen och de utmaningar som har funnits och fortsatt finns i Afghanistan. En framgångsfaktor är då NATOs existerande ledningsstruktur som redan är upprättad och kan nyttjas vid tex Afghanistaninsatsen.

Counter Piracy EU Operation ATALANTA på Östafrikas kust och i Indiska Oceanien har fungerat relativt bra och där samordning, planering och en gemensam målbild har skapat förutsättningar för ett internationellt samarbete på taktisk och operativ nivå.

Den gemensamma nämnaren för fungerande internationella samarbeten är om deltagande nationer med styrkebidrag snabbt och enkelt kan komma överens om en gemensam nämnare i form av hot och utmaningar. Således är tex Training Missions och Counter Piracy och Counter Terrorism exempel på sådant varigenom de nationella agendorna tonas ned och nationerna kan komma överens om tex styrkebidrag och en gemensam plan.

Intervju med person 2- Henrik Lundberg, major 15/12-2019

Lundberg inleder, Övergripande tänker jag att ett EU-försvar, ur en professionell synvinkel, är det ingen som eftersträvar det i den svenska försvarsmakten efter att jag har talat med kolleger osv. Vi är nato-orienterade, både av historiska skäl och har haft långtgående samarbeten med nato, 50-60-70-talet men vi förnekar allt det. Det är amerikanerna och NATO som är aktuellt. Finland, ny regional samverkan. Historiskt sätt finns det dolt samarbete, Finland hade under kalla kriget dubbla antalet piloter men väldigt få flygplan medan Sverige hade mycket flygplan där vi skickade över plan, eftersom vi hade samma flygplan.

Varför tror du att Sverige och Finland har så bra samarbete när det kommer till försvaret?

Jag tror det är två saker som drar det hela, Östersjön, finska-viken, landsgränser i norr. Rysk aggression- går genom Finland och genom Sverige, gemensamma intressen där samt marinen.

Det underlättas av att vi är nära varandra i kultur och de är inte heller med i Nato så det blir inte så komplicerat. Gemensam historia och Östersjön underlättar arbetet.

Vad är din erfarenhet/ upplevelse av internationellt försvars-samarbete? Ex. Samarbete mellan länder, gemensam/liknande säkerhetspolitik, EU/NATO/FN...

Yrkesmän i Sverige, jag själv och dom i min krets som jag pratar med tycker det svensk-finska samarbetet är viktigt, sen är det NATO, det är där vi hör hemma vi har deltagit insatser i kosovo osv. Det har ju funkade bra, med logistik... EU-försvar, alltså något som är utan USA och Kanada, vi kan nog inte riktigt relatera till den idén, varför ska det vara en bättre idé än ett NATO samarbete som handlar om att skydda Europeiska territoriet från aggression. Historiskt sett har Sverige stark relation till USA. Jag tror att USA-relationen alltid har varit stark och den måste vara stark. Det är fransmännen som är ambivalenta i den frågan. Det är Nato och USA våra viktigaste, vi ser ingen mening med att bygga på ett ytterligare EU-försvar när det finns ett Nato-samarbete som är så pass effektivt.

Erfarenhet, samarbete under FN flagg- Bosnien, NATO-flagg Kosovo, Eritrea, Pakistan. NATO som organisation är ju oändligt mer effektiv, professionell och kan hantera mer för den är mer robust än FN. Om EU skulle efterlikna FN mer skulle det ha varit svår. FN är en spegling av världen och det blir inte bättre än vad de redan gör. NATO är ett färdigt projekt, NATO-medlemmarna är de flesta väldigt lojala dessutom. EU, har inte varit på någon övning, endast den fransk-tyska-styrkan om den finns kvar. Det fanns en militär gemensam enhet, ett speciellt experiment mellan Frankrike och Tyskland, Eurocore.

På vilket sätt upplever du att ett försvars-samarbete i EU kan förbättras?

Då tänker jag, utbildning och material. Här börjar det bli intressant för de Europeiska länderna, att vår industri kan komma att konkurrera med den amerikanska. Det finns ett nationellt intresse av att ha utbyte med försvarsmaterial, där inte USA eller NATO är med. NATO är inget försvarsmateriellt samarbete, utan där har ju varje land sitt egna material. Då kan jag tänka mig att ett EU-samarbete, om det blir handelstullar mellan USA och Europa, som det lätt kan blir. ÄR europa en egen marknad av försvars material. DET finns ett intresse av att öva tillsammans av praktiska skäl. De vill komma upp till Sverige och öva just för att det finns så få platser, möjligheter att öva i vinterlag. Det sker redan men i ett EU-samarbete kan man föra utbildning och övningar i norr.

På vilket sätt tycker du att Sverige kan bidra till ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Sverige kan med vissa avancerad teknik som vår ubåts teknik och många länder har avskaffat sina ubåtar. Vi har avancerad och bra teknik på våra ubåtar och där kan vi dra nytta av varandra, som tex Danmark kan vända sig till Sverige för att förbättra sin ubåts teknik.

Kallt-väder kompetens. Lätt att öva hos oss i norr, där kan vi bidra med kompetens och EU och driva utrikespolitik enormt att öva hos oss i norr. Kanske även flyg, special förband, Lättare att flytta och komplettera varandra mellan länder. Franskt-svenskt samarbete i Kongo, som fungerat bra men hade olika regler, där hamnar man i etisk och politiska dilemman. Vi är långt ifrån i Europa med samma etiska standard, många länder är nya med demokratin. Har en annan syn på människovärde och andra tag i det hela. För många länder är försvaret jätteviktigt. Man ska ha ett eget flygvapen tycker många länder och det spelar in. Gemensam arme med gemensamma symboler finns inte i min syn.

Vilka fördelar/nackdelar kan Sverige få ut av ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Hur tror du ett eventuellt gemensamt försvar i EU kommer att påverka det svenska försvarets struktur?

Jag tror ju att alla allianssamarbeten som är fasta ställer krav som lämnar ifrån sig ett visst självbestämmande. Exempelvis om man vill lägga ner en enhet i Sverige så kanske det blir utrikespolitiskt beslut, att växa är väl aldrig ett problem men det kan påverka vad vi vill växa inom, ubåtar, flygplan... Utifrån ett EU-försvar kommer ett sådant förslag att fattas i Bryssel. Det är ju lite konstigt ur en svensk synvinkel, eller annat land. Militära enheter är intimt förknippat med självbilden och jag tror aldrig man kommer komma så långt att Bryssel skulle kunna påverka de som de försöker med snuset eller jordbruket. Försvaret är ganska starka identiteter i många länder så den är svår att säga om. EU skulle kunna påverka vår struktur om övningsplatser, skolor, kallt-väder skola i EU. Det kan påverka hela strukturen.

Hur kan internationellt försvars-samarbete förbättras i din mening?

Det kan förbättras, en idealbild är ju att man bryter barriärer och lägger lokala samarbeten och man öppnar upp mer för det. Ska man göra samarbeten med exempelvis är det beslut som tas i

Stockholm, i regeringen då. Men om skulle kunna förbättra försvarssamarbeten är ju att jag som bataljonschef skulle kunna lyfta luren till någon kollega i Fredrikshamn och säga i vår har vi en övning vill ni komma över till oss och vara med? Börjar man jobba på det sättet kan man förbättra samarbetet, militärer gillar den här typen av samarbete, vi lär oss av det, det är ett kul utbyte, vi får visa upp oss. Det finns en kraft i att vilja utveckla samarbete. Det finns en öppenhet i detta men den är nästan aldrig lokal. Effektivisera internationellt samarbete mer lokalt. Lokalt samarbete, regionalt samarbete och materiellt då, Sverige Norge och Finland skaffar sig bla en gemensam uniform, dock med sitt eget mönster och mössor.

Har du något exempel där ett internationellt samarbete har fungerat bra och bidragit till ökad säkerhet?

Ja, Kosovo, ur en folkrättslig och moralisk synpunkt, det som hände va att NATO länder invaderade och tog en del av ett land men det fanns moraliska skäl till varför, det höll på att utvecklas till ett folkmord, trodde man iaf. Den serbiska regeringen ville inte samarbete och va under tryck, de ville komma undan det. Genom att samarbete, och jag va ju med, Nato-samarbetet gjorde att man snabbt kunde få dit 50000 soldater till Kosovo och förhindrade ett nytt folkmord. Serberna som bodde i Kosovo kunde bo kvar där. Annars hade alla serber varit tvungna att fly. Där förhindrade man ju faktiskt det. Där funkade det bra. Kan tänka mig att EU:s hjälp i Ukraina har varit bra. Där pågår det krig. Där dör ju folk varje dag fortfarande. Där bidrar ju Sverige, och utbildat sjukvårdare. Det finns även fler samarbeten uppe i Antarktis, havsövervakning, Baltikum, NATO-länderna bevakar, det bidrar ju till stabilitet och säkerhet. Tillbaka till Kosovo... vad det NATO som va med? Ja det va NATO, Även om Sverige inte va NATO-medlem va det oerhört lätt att samarbete, jobba ihop med fransmän, briter, amerikaner, det är svårare att jobba med andra förband. Det funkade bra. Vad jag kan tycka lite är att man förbiser solidaritetsklausulen i EU-fördraget. Den är ju nästan mer bindande än NATO. Den innefattar ju också naturkatastrofer. VA är då en förutsättning att vara med i NATO? Vi talar för lite om det i Sverige. Vi är redan i en allians vi är inte alliansfria...

Intervju med person 3- Robert Lundström, bataljonsjurist 16/12-2019

Vad är din erfarenhet/ upplevelse av internationellt försvars-samarbete? Ex. Samarbete mellan länder, gemensam/liknande säkerhetspolitik, EU/NATO/FN...

Jag deltog i Försvarsmaktsövningen Aurora där vi fick arbeta tillsammans med amerikanska och franska förband. Två NATO-länder och så Sverige. Vi övade på så kallat värdlandsstöd och innebar att vi fick testa hur snabbt och effektivt vi kan ta emot ett besökande förband från annat land och komma igång med att lösa uppgifter. Genom att alla länder utser samverkansbefäl kunde alla hålla varandra informerade om allt väsentligt under hela övningen trots att det hela skedde på tre olika språk.

På vilket sätt upplever du att ett försvars-samarbete i EU kan förbättras?

Fler gemensamma övningar och fler gemensamma ledningsorgan och staber. Förband skulle i större utsträckning än idag kunna besöka och öva med varandra. Vissa länder skulle kunna utveckla förmågor som andra länder inte har. T ex skulle Sverige och Finland vara lämpliga "EU-specialister" på vinterförhållanden medan andra länder skulle kunna specialisera sig på annat. Det skulle kunna finnas en utvecklad EU-stridsgrupp bestående av soldater från flera länder som skulle kunna sättas in var som helst i Europa på kort tid då behov uppstår. Det finns ju redan idag en form av Quick Response Unit på EU-nivå men denna skulle kunna skärpas till och utvecklas ytterligare.

På vilket sätt tycker du att Sverige kan bidra till ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Se svaren ovan. Vi kan bidra med det vi är bäst på när det gäller praktiska förmågor. Sverige är dessutom duktigt på att utveckla framgångsrika ledare som gärna låter soldaten ta stora egna initiativ och att just det dessutom uppmuntras. I många andra länder är det chefen som bestämmer och soldater skall bara lyda och inte tänka för mycket. Den svenska modellen är

effektivare och ger mer uthållighet. Exempel på detta finns i utländska soldaters beskrivningar av svensk trupp och deras sätt att vara när de funnit i t ex Afghanistan, Kosovo och Mali. Sverige är vidare bra på att lyfta fram bra kvinnliga ledare och officerare. Så sent som i förra veckan blev en kvinna utsedd till den högsta chefen för Marinen och chefen för Skaraborgs Flygflottilj, F7, är kvinna. I många länder är det långt kvar så här kan Sverige bidra. Det finns en sk Gender-avdelningen inom Försvarsmaktens som arbetar med dessa frågor.

Vilka fördelar/nackdelar kan Sverige få ut av ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Fördelar är så klart hjälpen länderna kan ge varandra vid en kris. Landet tillförs förmågor som inte finns alls eller endast i liten mängd idag. Befäl och soldater kan bli bättre utbildade genom att kunna delta i andra länders verksamheter. Vi sänker risken för misstänkliggörande vid olika händelser då länderna redan från början har en bättre insyn och förståelse för varandras verksamheter.

Nackdelar är möjligen att det kan påstås att Sverige genom detta skulle anses ha lämnat sin roll som oberoende och neutral stat vid eventuella konflikter. Genom att ingå i ett EU-försvar kan det bli svårt att hävda sin neutralitet som så framgångsrikt fungerat i över 200 år och hållit oss utanför två världskrig.

Hur tror du ett eventuellt gemensamt försvar i EU kommer att påverka det svenska försvarets struktur?

Det skulle leda till mer delade verksamheter mellan länderna. Allt ifrån material till ledningssystem. Vi skulle få införa många nya, gemensamma, begrepp och funktioner med EU. Det kan gälla rapporteringsspråk och ordervägar som ett par exempel. Det skulle kunna diskuteras om en svensk värnpliktig rent av skulle kunna skickas till ett annat land för tjänstgöring om hela försvaret var gemensamt? Inte troligt till en början men kanske i förlängningen.

Hur kan internationellt försvars-samarbete förbättras i din mening?

Mer praktiskt samarbete och inte bara en rad olika diskussionsgrupper. Låt personalen från de olika länderna träffas och öva mer ihop.

Har du något exempel där ett internationellt samarbete har fungerat bra och bidragit till ökad säkerhet?

Bästa exemplet är väl de allierade under andra världskriget. De fyra stora, USA, Storbritannien, Frankrike och Sovjetunionen gick alla samman och slängde ut nazismen. I senare tid har ju olika koalitioner i Irak, Afghanistan och Syrien uppnått en hel del framgång. Is besegrades i Syrien till exempel även om den frågan inte ännu är helt avklarad.

Under kalla kriget höll NATO och Warszawapakten koll på varandra och det ledde helt säkert till att vi kom undan ett kärnvapenkrig under sextiotalet. Nu har ju Warszawapakten upphört och flera länder som ingick där under det kalla kriget är nu med i NATO. Det är en av förklaringarna till varför Ryssland och Putin rustar som de gör nu och "testar" väst för att se hur långt de kan gå.

**Intervju med person 4- Vice Korpral Arvid Arnemyr, ställföreträdande gruppchef
18/12-2019**

Vad är din erfarenhet/ upplevelse av internationellt försvars-samarbete? Ex. Samarbete mellan länder, gemensam/liknande säkerhetspolitik, EU/NATO/FN...

Min personliga erfarenhet är de övningar jag har deltagit i så då är det ju främst ... som jag deltog i förra året 2018 när jag va i Norge och va i övning med, svenska, finska, amerikanska, brittiska och franska och norska. Det va en väldigt bra övning i sig och få samarbete med andra förband och olika nationaliteter liksom. Det va väldigt blandat, min nivå, soldat, större övningar är ju mer för officerare än för oss soldater men vi är ju också med. Det är för att man ska öva samordning och kommunikation mellan olika enheter och länder.

På vilket sätt upplever du att ett försvars-samarbete i EU kan förbättras?

Jag får ju börja med brasklappen att jag inte är superinsatt i ämnet men som jag förstår det som finns nu är någon kris slash insatsberedskap i EU. Kanske mer just nu lutar mot krisberedskap. Det ser jag ju positivt på och ser det som en resurs och hur det kan utvecklas och gå framåt som allt, att man önskar en mer standardisering liksom. Att man inför kommunikationssystem och skapar samordning.

På vilket sätt tycker du att Sverige kan bidra till ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Om man pratar rent Försvarsmakten, materiel och sånt då har ju Sverige gemensamt med de nordiska länderna en väldig kompetens på vintermiljö. Det kan finnas en möjlighet att bidra till kompetensutvecklingar i arktiskt klimat. Man ser ett skifte att det är mer och mer aktuellt med isarna smälter, handelsvägar i norr och som kan skapa konflikter i sig. Där kan Sverige bidra till att hantera klimatet i sig. Sverige besitter då kunskap som andra länder inte gör? Ja definitivt. Men det va också väldigt påtagligt på den övning jag va på, de andra hade inte den utrustning som krävdes för en kall miljö. Underklädda. Man märkte ju att det inte riktigt har den kompetensen. Det finns möjlighet till utbildning där i sånt klimat.

Vilka fördelar/nackdelar kan Sverige få ut av ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Fördelarna är väl att man få utbyte, svårt att säga vad det här gemensamma försvaret kommer att bli men möjlighet till bistånd om det krisar till är ju självklart positivt. Men att dela på bördan ekonomiskt av försvar är ju fördelaktigt. Men det finns en problematik av att Sverige får mindre självständighet. I frågan om vad vi anser och vad vi vill göra. Vi blir bundna till en större identitet. Riktlinjer som sätts gemensamt inte bara Sverige liksom.

Hur tror du ett eventuellt gemensamt försvar i EU kommer att påverka det svenska försvarets struktur?

Återigen blir det ju det med standardisering av utrustning. Mycket som kommer att hända rent materiell mässigt. Att man får anpassa sig så att man har kommunikationsutrustning, logistikgrejer det är ju sånt som man har... tex dragkrokar, fordon, så man kan dra samma släp... tror jag i huvudsak tror jag kommer förändras. Radiospråk... I Sverige använder vi

svenska manlig förnamn ex Adam, Bertil, Cesar osv... Då måste exempelvis gå över på det kanske mer amerikanska kommunikationsmässigt kommer det förändras. Hur man rapporterar hur man lämnar in rapporter kommer ändras. Det måste vara läsbart. Man kanske inte kan använda svenska.

Hur kan internationellt försvars-samarbete förbättras i din mening?

Asså idealbilden framförallt är väl att man har ett gemensamt mål. Det känns ju som att just nu är det inte att ta förgivet att ett samarbete, en försvarsgemenskap har samma mål. Olika ambitionsnivåer, hur mycket man anser sig vilja lägga, bidrag, utgifter, vilken form av ammunition försvaret ska ta emot. Olika nationella intressen. Nationalstater kanske prioriterar sitt eget intresse. Gemensamma fördelar såklart men det finns ju alltid konflikten mellan vad som är nationell angelägenheten och vad som är internationell. Problemet med freeriders in action och hur hanterar man att vissa stater inte vill lägga lika mycket... Såna problematiker smiter i försvarssamarbeten nu. Det tror jag man behöver jobba med. Svårt att säga hur det görs men att man hamnar på en minsta gemensam nämnare och att det är det här vi utgår från. Försöka hålla alla isfall på samma plan så inte vissa kommer efter och att andra går framåt.

Har du något exempel där ett internationellt samarbete har fungerat bra och bidragit till ökad säkerhet?

Ja... Jag har ingen personlig erfarenhet av det men jag har ju en kamrat som har varit i Mali. Det ja har hört från dom är ju att dom uppfattar det är att de gör en bra kollektiv insats. Det finns ett bra samarbete där man lyckas jobba med andra stater, tyskar, fransmän. Att det ändå fungerar bra och att man kan dela kompetenser. Att vissa kan bidra med mer, än del kan bidra med helikoptrar andra med sjukvård... ingenjörer, att man delar upp kompetenser och att det är en fungerande verksamhet liksom. Det har fungerat väl och det är under paraplyet av FN. Men hur det faktiskt påverkar situationen i Mali, är ju alltid svårt att säga... hur det påverkar den maliska befolkningen och deras intresse av det. Det är ju organiserat av FN och de stater som deltar och det ser ut att ha fungerat väl. Vet du ifall det även är försvar från Mali med och jobbar? Jag är inte helt säker på det, tror att de deltar också. Andra afrikanska stater är med iaf i hög grad. Jag kan inte uttala mig direkt om Mali. Det här är vad jag har hört från mina kamrater. Det är inte min personliga erfarenhet. Det finns en konsensus att vi ska samarbeta

för problemet men sen vet man ju inte ifall om det finns en lika klar bild från det lokala...Det är viktigt att det är ömsesidigt och att man jobbar efter gemensamma mål.

Vad jag tycker är ytterligare intressant är väl återigen material och om man talar om det nordiska samarbetet Sverige, Norge, Finland ... är det just nu upphandling om gemensamma uniformssystem. Det sker sånt här, det finns intressen av enhetlighet. Det är intressant! Jag tänker även att utvecklingen av ett europeiskt försvar, alltså förespråkarna för ett europeiskt försvar kanske vill se ett oberoende av USA eftersom det finns sidor där man inte längre litar på ett protektionistiskt USA utan vill sträva efter att minska det beroendet. Sen vet jag ju inte hur det ska se ut i kombination med NATO, hur ska de länderna agera liksom? Det blir någon form av att välja sida. Så det här EU-samarbetet vad är dom intresserade av? Är de intresserade av att göra sin egna grej? Det blir svårigheter, vem ska vi lyssna på, vad fungerar bäst...NATO standarder eller ska det vara andra standarder, det kommer bli väldigt många frågor om vad man ska prioritera...

Intervju med person 5-Vice korpral. Kvinnlig deltidsanställd soldat, anonym. 27/12-2019

Vad är din erfarenhet/ upplevelse av internationellt försvars-samarbete? Ex. Samarbete mellan länder, gemensam/liknande säkerhetspolitik, EU/NATO/FN...

Erfarenhet är att jag har varit med på ... 2014 en övning mellan nordiska länder. Norge och Sverige. Då var jag på svenska sidan till Norge, riksgränsen. Vi hjälpte svenska transporter mellan Sverige och Norge. Jag har många kollegor som har varit i andra internationella samarbeten för Sverige och dom har varit utomlands både på NATO och FN övningar. Vad jag har fått höra är att svenskar levererar bra. Svenska soldater är duktiga på att agera själv utan beroende av chefer. Chefer med högre grader från andra länder ser ner på svenska soldater och vill kanske inte ens prata med just svenska soldater medan svenska soldater är duktiga på samarbete mellan olika människor oavsett grad.

På vilket sätt upplever du att ett försvars-samarbete i EU kan förbättras?

Om jag ska vara ärlig har jag ganska dålig koll på hur det ser ut i EU. Men jag tänker att man alltid kan ha mer övningar ihop och ur ett stort perspektiv. På hög nivå övas det säkert redan men om EU blir attackerat måste vi ju veta hur det fungerar. Jag vet inte riktigt men mer övningar.

På vilket sätt tycker du att Sverige kan bidra till ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Min känsla är att Sverige och svenska soldater, hela försvaret är väldigt duktiga. Sprida den kunskapen. Min uppfattning är att Sverige utbildar väldigt mycket i utlandet. Som det ser ut nu kan Sverige bidra med mycket kunskap och hjälpa länder som inte är riktigt lika duktiga.

Vilka fördelar/nackdelar kan Sverige få ut av ett eventuellt gemensamt försvar i EU?

Nackdelar, det är ju klart en nackdel som inte har varit i krig på 200 år, i ett större försvar skulle ju Sverige behöva agera i områden där länder ligger nära gränser till krigsområden. Då kommer ju Sverige drabbas om det händer något där, det är klart det är en nackdel. Fördelar för Sverige om man går ihop, jag vet inte riktigt vad de andra länderna skulle bidra till Sverige med men det finns säkert bra samarbeten av material och prylar. Vi har ju bra material har jag hört men att vi inte är tillräckligt många i försvaret. En annan nackdel är väl att Sverige kan behöva gå in i saker som Sverige inte vill gå in i. Om man går in ett samarbete måste ju alla bidra i utländska missioner. Då kan man ju behöva tvinga folk, idag behöver vi inte tvinga någon att åka utan vi har gott om folk som frivilligt vill åka.

Hur tror du ett eventuellt gemensamt försvar i EU kommer att påverka det svenska försvarets struktur?

Jag tror absolut de skulle påverka och att vi skulle behöva göra förändringar. På nåt sätt kommer det att påverka. Jag tänker ex hemvärnet kommer att definieras om och blir med tydligt med krisorganisation och krigsorganisation. Men den kanske skulle kanske behöva ändras, eller till komma en ny del. Man kan inte bara se till landets gränser utan kommer behöva se till ett större perspektiv och hela unionen. Jag tror inte det blir lika tydliga gränser längre, på sikt kanske man gör regementen osv. Inget som kommer hända över en dag haha. Det blir en stor förändring men först kanske det inte blir några förändringar alls utan att endast en viss grupp får bli det första försöket.

Hur kan internationellt försvars-samarbete förbättras i din mening?

Jag har ingen egen erfarenhet av det men jag har ju hört väldigt mycket positivt från andra som har varit med. Jag tänker att man ska öva så mycket som möjligt ihop för att båda länder ska bli bättre. När man jobbar ihop har man möjlighet till utbyte av kunskap, sitta i ett klassrum ihop. Så man kan upptäcka vad vi gör bra och vad andra gör bra. Man kan inte alltid berätta för någon utan man måste också få utöva det ihop. Bara det gemensamma uniformssystemet i Norden skapar mer gemenskap.

Har du något exempel där ett internationellt samarbete har fungerat bra och bidragit till ökad säkerhet?

Vad jag har hört är att Sverige har levererat bra. Positivt som man hör om internationella samarbeten det har jag hört från många olika håll kanter. Har inget exempel där det har bidragit till ökad säkerhet, men det ska ju bidra till ett lands egna säkerhet och det lokala. Man har ju hört hur Sverige har hjälpt till att röja minor i utsatta länder och det är ju för säkerheten mot de som bor i landet och inte bara för soldater såklart.

